

269 Objic. 4. Saltem adulterii in Baptismo a mortalibus absinuit, modo iis ex affectu non adhaerat, etiamque contritus non sit: prout docet Ambro-
faster in Commentario ad Epistolas S. Pauli. Ergo.

270 Resp. neg. ant. quod & Scriptura adversatur, ubi Act. 2, ait Petrus:
Ponitentiam agite, & baptizetur unusquisque oestrum; & Tridentino Sess. 6.
Cap. 6. ubi statuitur *Ponitentiam ante Baptismum agi debere.*

Nec nocet auctoritas Pseudo Ambrosii, qui hic ut in pluribus aliis ce-
cutuit. Vide Bellarminum de Scriptorib. Eccles.

271 Objic. 5. contra limitationem Conclusionis. Ut caritas per se solam ali-
quando justificet, ad minus necessum est ut includat votum contritionis.
Atqui id gratis supponitur: & aliunde votum illud non sufficeret. 1. Quia
Tridentinum multis locis contritionem exigit, ac nullibi subdividi-
cat votum ejus sufficere. 2. Quia aliqui dici possit sufficere votum fidei.
3. Quia sicuti contritionis votum sufficiat, certe in Ponitentia, vel saltem in
Baptismo: in utroque autem requiri contrito a Patribus Tridentini.

272 Resp. ad 1. neg. mag. pro utraque parte: Et quidem 1. qui perfectae
caritatis actum elicit, Deum suum intus & profunde diligit super omnia.
Ergo in lenui compito hujusmodi actus, non posse sua, si memorie
tunc occurrent, peccata non detestari, cum firmo ab his deinceps absti-
nendi proposito. Ergo tunc virtuali eorum dispergientiam, arque ideo
dispergientiam formalis propositum, seu votum, habere dicendum est.

2. Idem votum sufficit coram eo, qui sola, modo sincera, cordis
preparatione contentus est: neque exigit ut nihil e libili mortalium me-
moria excedat. Nec nocent que contra objiciuntur.

Non 1. quod enim expresse non declaravit Tridentinum, cui possibili-
ne non fuit universalis Theologie difficultates rimari, hoc satis aperuit
Scriptura, satis Patres, satis Ecclesiae Romanae Decreta.

Non 2. tum quia nihil est in Scriptura, Patribus, Pontificumque De-
cretis unde colligi possit sufficere votum fidei; tum quia fide, ueste
prima iustificationis radice, nihil est prius, in quo votum ejus contineri
possit. Quamquam non repugnat certum implicita fidei genus, in quo
votum fidei magis explicita coneneri possit.

Non 3. nihil enim est vi cuius Ponitentes, qui peccata sua deponit,
excusare a contritione, quam novit partem esse Sacramenti principiam:
est vero cur ab ea excusetur, qui peccatorum suorum nec meminit, nec
meminisse potest.

Quod ad Baptismum spectat, reponit Simonnet p. 84. in eo non suf-
ficere votum contritionis; quia licet Baptismus possit esse sine contritione
formali, non tamen effectus ejus, qui est mortalium remissio. Cum
contritionis formalis sit conditio ad eum divinitus praequista, ex Scri-
ptura, Patribus, Concilii & universa Ecclesie sensu: quia e contrario
docent extra Baptismum & Ponitentiam sufficere post votum contritio-
nis. Hac ille.

Venit panis scisitari licet, an qui lethalis culpe invincibiliter obli-
tus, jamque facte proximus ablutio, perfecta caritatis actum emitens,
justificari possit, an non. Si potest: corrut igitur responso praecedens.
Si non potest: cur minor est caritatis Baptismo juncta efficacia, quam
illius qua a Baptismo seclusa sit?

Patendum tamen animadversionem hanc, scicjus, modici profecto usus
fore in praxi: quia adulterii nemo ad Baptismum accedens caret pecca-
tis, que saltem confuse detestari possit: debet autem qui potest.

CONCLUSIO II. Praeceptum contritionis per se saltem aliquando ob-
ligat: aliquando per accidens.

Prob. 1. pars: quia praeceptum illud obligat per se in evidenti aut
probabilis mortis, vel amentis continua pericula: qui enim tunc Ponitentiam
omittit, exponit periculum numquam penitendi, adeoque mor-
tiendi in peccato.

Dixi in periculo evidenti vel probabili: quia ubi alterna salus agitur, nihil
temere negligendum est: uade ad contritionem tenetar, non si solum qui
periculae agrotant, sed & milites a pugna, nautici viatoresante pro-
cellos navigationem, praequantantes puerperium fatum difficile, &c.

Prob. 2. pars: quia praeceptum illud per accidens seu ratione alterius
obligare dicitur, quod nisi implatur, alius debite impleri nequit. Sed
multi sunt casus, in quibus qui contritione defuerit, praeceptum aliud
rite implete non possit: puta cum quis in peccato exiens Sacramentum
aliquid ministrare, confidere, perfidere, vel suscipere debet. Idem est,
air Henno, cum gravis urget tentatio vel occasio peccandi, que per eas
solum speciales gratias vincatur, que solis amicis dari conuenerunt.
Idem demum erit, si contrito necessaria judicetur ad avertendam a
populo manum Domini: quia postulat legalis iustitia ut Communitatis
membra malum totius avertire entitane.

CONCLUSIO III. Urget etiam contritionis aliqualis praeceptum, quan-
do menti occurrat peccatum prout est offensa Dei. Ita Habertus.

Prob. Vel enim, cum animo recurrit peccatum ut offensa Dei, in eo
sibi complacet peccator, ut si faciat, qui latet, cum male fecerint: vel
illud indifferenter oculo respici: vel ad illud non reflectit sine aliquo
doloris & dispergientia sensu. Atqui dubio procul peccat in prima &
seunda hypothesi. In prima quidem, quia hujusmodi delectatio, nova
quadam est prateriti mali approbatio, novum proinde scelus in eo ge-
nere, cui corde applaudatur, mox v. gr. si gaudeas quod mulierem
federaverit, vindicta, si exultes quod graves de iniusto penas sumple-
rit, &c. In secunda: vero, quia patrem contemnit filius, creatorem &
omnime benefactorem creature, eo ipso quo injuriam ejus, quasi ex-
traneo, nescio cui, factam patienter sufferit. Ergo ut mala huc devit
peccator, saltem imperfete conteri debet, statim atque meminit se in
Deum peccasse. Et id ut minimum docet Seraphicus, cum in 4. diff. 16.
q. 2. scribit peccatorem pro loco & tempore debere conteri, evidet cum
recogitat mala sua in quibus offendit Deum.

CONCLUSIO IV. Quisquis studiofus est salutis sue, etiam in futurum
tententiam sequi practice & aliis confundere debet, que contritionis pre-
ceptum urgere ceserit, statim ut actus ejus exeti potest.

Prob. In re admodum controversia præstat cum opinionem sequi, que
hinc quidem nihil habet periculi, inde autem absque multiplici pericu-
lo, magis, minusve certo negligi non potest. Atqui talis est opinio no-
stra. 1. quidem nihil in futurum habet periculi. Procul est fane ab umbra
genitivi, qui staruit, culpam, si que sibi excedat, praesertim gravem, mox

ut animadverterit, coram Domino defere. 2. Habet periculi plurimum adverba opinio, qua ad cies aliquos, ad mensam, menses quatuor aut quinque, immo ad annus confessionis tempus contritionem protracta permitit.

1. Enim via aut parum consonat huic Spiritui Sancti monito, quod praecepti speciem praefecit: Non tardes convertit ad Dominum, & ne differas de die in diem; subito enim veniet ira illius, & in tempore vindicta disperdet te. Eccli. 8. ad quod pertinet id Apocal. 3. v. cod. Ponitentiam age: si ergo non vigilaveris, veniam ad te tamquam fur, & nescies qua hora veniam ad te. Quero autem an his obtemperet, ac comminationes illas timeat & revereatur, qui de die in diem ad menses tres, quatuor, & eo plus, Ponitentiam differt.

2. Neque consonat Patribus, qui in illata contritionis protractione uno impetu infurixerunt; monentes alii cum Augustino, Deum qui veniam pollicetus est Ponitenti, crastinum non promisit peccatori: alii cum Chrysostomo 14. in Matth. Quod non dolere quia peccaveris, magis ira facit Deum, quam illud ipsum quod ante peccavera. Hinc antiqui Doctores, nec pauci, nec infiniti nominis opinionem illata abjecere, praeferunt vero S. Antonius, S. Thomas, eti aliquando subobfice, Guillermus Parisiensis, qui non ad contritionem tantum, sed & ad confessionem graviter lapso obligari.

3. Nec congruit sanx rationi, sed ab ea multipliciter impugnatur, cum qui parte Deum respicit impenitentia haec, tum & qua parte respicit peccatores.

Et quidem quod ad Deum pertinet, constat eum sine nova culpa nec irridere posse, nec contemni, nec honore sibi debito spoliari: honore inquam, quem, licet ejus non egeret, Filii sui Sanguine acquisivit. Atqui Deum irriter peccator contritione suam differens. Quis enim demum Dei irritor censetur, nisi qui audita illa comminatione: Non tardes converti: aliquo veniam ad te tamquam fur, obscurato contra minas & minantem animo, nocte & die in rebellione sua perseverat; nec timeret misericordem securus, incidere in manus Dei viventis. Sed & idem Deum contemnit. In eum enim quadrat id Apostoli Rom. 2. 4: An dexteritas beatitatis ejus, & patientie & longanimitatis contemnit? Ignoras quoniam benignitas Dei ad Ponitentiam te adducit? Secundum autem duritiam tuam & impenitentem cor thesaurizas tibi iram in die iusta, &c. Denique Deum honore debito spoliari. Exigit enim honor Dei, ut humquaque ab eo ad velim creaturam transferatur ratio ultimi finis. Porro suam illam finis ultimi rationem Deo subiicit peccator, & quandiu in peccato complacet, subiipere pergit. Sicut ergo peccata geminat, qui eruptam vicino suo dominum non restituit, cum potest, ita & verendum ne peccata multiplacet qui quod Deo furatus est, reddere non satagit. Nec obstat quod homo & privatione domus detrimentum capiat, non item Deus ex illata sibi injuria. Id enim ad rem non facit: quia peccator quantum in se est Deum ludit, & jura ejus violat; nec proinde minus reus est, quam si eum re ipsa spoliaret. Sic vere reuersus, qui hominis probi & omnibus noti famam, irrito licet conatus, temerare pertinet.

Neque vero minus ratione adversatur eadem opinio qua parte respicit peccatores. Sibi profecto pessime consulti, qui se leb exton pericolo tum jactura temporis, tum & peccato in aliud peccatum prouendi, tum & aeterna damnacionis. Atqui triplex illud periculum incurrit, qui in habitu peccati tranquillus remanet.

Pri-

Primum quidem, quia eti peccator non peccat in omni opere, confitatur tamen eum in via salutis non progredi, nec quicquam ex operibus suis percipere luci, quod aeternae vite condignum sit, iuxta id 1. Cor. 13. Si caritatem non habero, nihil sum, nihil mihi profici. Annon vero otiosi id genus homines Evangelicum illud, formidare debent: Quare pecuniam meam non dedidit ad mensam, & ex talento fidei ac spei quod credideram vobis, nullum lucrum fecilis? Inutiliter servum ejicis in tenebras exteriores.

Secundum vero, quia ut docet S. Gregorius Hom. 11. in Ezech. & melius docet quotidiana rerum experientia, peccatum quod per Ponitentiam non detetur, sive pondere in aliud trahit.

Tertium denique, quia est impeccit omnis, distictus ensis cui super impia cervice pendet. Omnibus quidem dictum est Vigilate. At peccatori praecepit dictum videtur: quia hora non putatis, veniam. Hinc in peccatores irrue dicunt repentina calamitas, & ingruere interius quasi tempestas, quasi dolores partienti. Et vero quam multi quotidiani lectum petunt vegeti, qui uno post instanti illud audiunt: Stulte bac nocte animam tuam repetent a te; ita ut primo mane nuntiet morem publicus rumor, qui nec mortuum indicaverat. Merito igitur idem S. Gregorius Hom. 12. in Evang. Si scieris quisque de presenti: Iaculo quod tempore exiret, aliud tempus voluptatibus, atque aliud Ponitentia aptare posuerit. Sed qui Ponitentiam veniam spondit, peccanti diem crastinum non promisit. Semper ergo extremum diem debemus mettere, quem nunquam possumus prævidere. Ecce hunc ipsum diem ad indicias conversionis acceptimus. & tamen mala que fecimus, stile recusativa. Breviter & nervoso Sapiens Eccl. 3. 27. Cor durum male habebit in novissimo, & qui amat periculum, in illo peribit.

Momenta hac magna ex parte contraxit Lamicus in Operc ante ci-
tato, unde pauca hinc decerpere non pigeat. Demandet si un homme tombe Pag. 277
en peche mortel est oblige, des qu'il s'en apperoit, de s'exciter a la contrition, il me semble pour moi, que c'est demander si apres avoir commis un crime de l'egre de Dieu, on peut se voire dans l'elevation & la disgrace de Dieu, & y demeurer de gaiete de coeur. C'est demander si un homme, qui se voit dans un etat de haine & d'aversion reciproque avec Dieu, peut s'y reposer tranquillement. C'est demander si un homme, qui se connoit ennemi de Dieu, & l'objet de son mepris, de son vomissement & de son indignation, peut en surete de conscience ne pas penser a changer de disposition, & a l'appailler. C'est enfin demander si un homme qui vient d'attenter sur la vie du Prince, peut demeurer de sang froid en sa presence, sans penser a le satisfaire, & sans donner la moindre marque de repentir.

Et infra: Grovez vous que ce fait faire un bon compliment a Dieu, que de lui dire: Mon Dieu, je travaillerai tout ou tard a ma conversion: mais en attendant, mon Dieu, permettez-moi de vous bair de tout mon coeur: souffrez que j'asques-la je demeure dans l'idolatrie: permettez-moi, mon Dieu, de vous outrager encore quelque tems, en vous preferant la creature. Agreez, mon Dieu, que je lui deferre encore l'espace de quelques mois, l'honneur de la fin que vous nous ravis. Je scair, mon Dieu, que de droit mon coeur vous appartient: mais dispensez-moi, mon Dieu, de vous le rendre fata: je l'ai donne a votre esclave encore pour quelques jours; ne me presiez pas tant, mon Dieu, trouvez bon que je demeure encore un jour dans la revolte: Permettez-

N 2

mos

moi du moins, mon Dieu, de vous mépriser à mon aise, encore un demi-jour, encore une heure, encore quelques moments, mon Dieu . . . Qu'ou se fasse tant qu'on voudra: ce retardement délibéré & de sang froid , renferme tacitement tout cela.

278 Confirmitat allertia nostra. Constat ex dictis Tom. 3, ubi de caritate, teneri hominem frequenter elicere actus amoris Dei super omnia. Sed praeceptum illud in quo pendent universa Lex & Propheta , ab eo impleri non potest, qui peccati sui contritionem differt. Cum Deus super omnia diligit non possit, nisi ab eo cui displaceat peccatum. Ergo

279 Au autem ut in futurum sibi salubriter prospicit, qui statuit peccatum, si quod sibi exciderit, sincero dolore expungere; sic & sibi quod praeteritum confutare debet, qui praxi huic defuit; an proinde confessio nunc, ut unum vel multiplex peccatum confiteri debet, nova, si tamen nova, et quia, quo ex iacis mox principiis haud difficulter resolvi posse. Etsi autem pars affirmans, ut tuor, sic & probabilior videtur, praxim ejus arbitror parum habere difficultatis; quia omissione Penitentie ut & actuum caritatis ex confessionis serie fat vulgo intelligitur; nec ceteroqui difficile est felicitari a Penitente, an his actibus perdiu defuerit. Unum addo, nimurum momenta alterius opinione nihil habere solidi, nihil quod christianum peccatum potenter mouere possit. Quod ut innotescat,

280 Obj. I. Præceptum contritionis, Penitentiam agit, est affirmativum. Atqui ea est præcepiti affirmativa natura, ut non obligat statim & pro semper; sed determinato tempore, & positis certis circumstantiis, que in presenti materia locum non habent. Ergo.

281 Ref. I. Reverenter interrogare licet eos, qui argumentum illud præponunt, an e viginti peccatorum millibus, qui ex codem arguento contraria nostræ opinionem fecuti, ad unum duofve mentes contritionem distulerint, ne unus quidem in aeternum perierit, hac præfertim aetate, qua nihil crebrius auditur quam subitanæ mortes. Magnine porro erit argumentum, quod vel unum hominem damnat.

282 Ref. 2. Argumentum idem ab his pene totum solvi debere a quibus præponent. Ille nepte novo subiungit peccato eos qui Penitentiam ad tres aut quatuor mentes differunt: Nec tamen definit affirmativum esse Penitentia præceptum. Ajunt quidem id exigere rationem periculi quod crevit in dies. At meminisse debuerant tricun illud; una interdum die contingere, quod toto anno nec semel conigerit.

283 Ref. 3. In affirmativo Penitentis præcepto involvi præceptum caritatis; illud autem, cum ex toto corde, & tarsique viribus impleri debet, per tres quatuorve mentes omitti non posse.

284 Ref. 4. dicit. maj. et affirmativum simul & negativum, C. Affirmativum simpliciter, N. Ita enim præcipit amorem Dei, ut præcipiat ne Dei inimici simus, & tranquille manegamus. Id enim si terrenus pater in filio abhorret, quanto plus Deus in nobis? Hinc aliud istud præceptum: Non tardes converti ad Dominum, &c.

285 Int. Non dicitur tardare, qui non facit quam cito potest, sed qui non facit, quando faciendum est. Sic non dicitur tardare quodam Sacrum, qui graditur cum oportet, et si citius ire poterat. Sic. 2. Petri 3. Non tar-

dat Deus promissionem suam, licet eam non statim ac potest, sed suo tempore adimpleat. Ergo ut peccator mora in Penitentia redargui nequeat, latens est ut debito tempore convertatur, licet non statim ut moraliter potest.

Ref. neg. conseq. Sicut enim non concipiunt adversarii, quomodo non ultra debitum tempus contritionem prostrahere dicatur, qui per quatuor menses placide in odio & ira Dei, eternaque damnationis alca perseverat, sic nec capimus nos quomodo fieri possit ut qui vel una die in eo statu frigide permaneat, ex hac ipsa mora redargui non mereatur. Nec quidquam in contrarium probant objecta ad adversariis exempla, seu Dei promissionem suam non tardantis, seu Christiani templum, Misericordia, paulo serius aedantis. Neuter enim illa lege opus fuisse mature præcipitur. At præcipit vel ipse pietatis clamor, ut qui Christi Sanguinem concavit, & cuius vita linguis momentis velut a sexente præcidi potest, nihil non tenet, ut e miseritudo illo statu quamprimum erumpat.

Int. 2. Ideo peccator & statu suo, quamprimum moraliter potest, prodire teneretur, quia in ipso voluntarie permanens, eundem velle censeretur. Atqui non ideo statu hunc suum velle & approbare censeretur, quod nefarium fore; sed tantum permittere, quod a volitione politiva multum discrepat. Podium enim permittere furi ut occidat me, nec tamen id velle possim.

Ref. 1. Ergo stando in jure naturali peccator, non ad quatuor aut quinque menses, sed ad annum, ad biennum & ultra, contritionem suam, circa novi sceleris periculum, differre poterit: quia erit id quidem finitus status continuata permisso; volitio nequaquam.

Ref. 2. neg. min. etiæ enim permittere & velle a se invicem multis in casibus discrepant, idem nihilominus reputantur, cum quis id permitteat quod tamquam gravissimum malum avertire debet & potest. Sic virginis aut vineæ ruinam velle censeretur, qui eam non avertit, cum potest, & ex officio tenetur. Pari ratione, qui rem alienam invito rationabiliter dominio sciens & advertens detinet, prius ejusdem furtum ratum habere judicatur. Jam vero peccator Deo furtum fecit cordis sui, gravem prohinc injuriam intulit Creatori. Ergo quamdiu hec non retrahat, velle & approbare censeretur, & quidem insultatorie magis, quam cum primum peccavit: tunc enim patiens impetus deliberationem minuendo, culpam immunitus potuit: hic autem seditor animus excusationem tollit. Nec dubium quin apud sceleris omnes reus magis habeatur, qui impaicta Regi propriete alapa, placide stat coram eo, quasi nihil conficius, quam cum abrepitus furore, eo primum insolentius devenit. His adde periculum quod subit, capit is, peccator vero aeternæ damnationis.

At, inquit, periculum illud dumtaxat remotum est erga peccatorem. 293 Sed contra, I. ergo melius ratioinabant, qui contritionem ad annum & eo plus, differri posse censerent. Neque enim juvenibus prædictum vegetis adeo crevit periculum, ut rerum conditionem tantopere immutet.

Contra 2. Si collectis in unum hominum universis moneat Deus, se ex iis, qui primum in quod decidenter peccatum, non statim defleverint, quatuor pro arbitrio aeternis peccatis immisericorditer damnaturum; nemo unus est, qui in eo caeo positus, se remoto dumtaxat periculo obnoxium judicet. Atqui Deus, rebus ut a nobis videntur constitutis, minus

intenit longe graviores: cum experientia constet, non quatuor tantum in orbis, sed multo plures esse, qui ob dilatam vel una die conversionem, aeternum perirent. Ergo pro remoto haberi non potest periculum, cui se se objectat peccator: nihilque verius, quam quod a crepundis adivinus, gerere Viparam in sinu, qui corde peccatum gerit. Unde Eccl. 21. *Tangum a facie colubri fuge peccatum.*

292 Inimo, inquit, multa hic occurrit disparitas: Vipera enim semper mordet, non ita peccatum habituale, cuius voluntatem interruptam supponimus.

Sed contra iterum: Nocet, & multo plus quam inferni ignis nocet, quod magis facit irasci Deum, quam ipsa precedens culpa, quod hominem coram Deo demonibus habitualiter pejorem facit; quod eundem et numero filiorum expungit; ita ut quicunque gradum flectat, Deum habeat sibi infensum. Utique enim, ajebat Chrysostomus, si quis est qui mente ac sensu prædinus sit, is certe gehenna panam tolerare malit, quam ad verbo Deo flave.

Nec adversarios juvitat ea quam venditant, interruptio peccati, quem era et cefatio ab actu. Quid enim ranti est, si adulter non temperaret libidini, canye non perpetuo revolvat animis. An ideo muratus voluntas ejus? an deficit cor habere Deo capitaliter infensum? annon graviter irasci facit Deum, cum dormiturus lectum tranquille petat, unde hac ipsa nocte ad tribunal Dei viventis rapi potest? Apage nugas in negotio salutis aeternæ.

294 Addo sulphenium hanc, qua peccator juxta adversarios ita noxiam recogitat, ut eam nec improbet nec approbet, meram esse chimaram, & vix alibi quam in studiuntur musso occurrere. Nimirus filii hujus facili his præcipue virtus indulgent, avaritia, gula liberior, & ci que mundum totum perdit, impudicit. Ubi porro gentium invenietur vel avarus, vel deditior ventri, vel impudica labi affectus, qui libidinis sue objecta, libato patitur affectum inter & diffusum pondere, animo revolvat. Multum dubito eumne novæ fabricæ hominem cognovit Augustinus. Mirum, ait S. Doctor Lib. 2. de peccat. meritis, &c. Cap. 18. si voluntas potest in medio quodam ita confiteat, ut nec bona, nec mala sit. Aut enim justitiam diligimus, & bona est: Aut si omnino non diligimus, non bona est, sed mala & pessima. Quero autem an justitiam diligamus, qui iniquitatem suam non detestatur, cum potest.

295 Obij. 2. Si preceptum contritionis obligaret statim ut post peccatum impletum moraliter potest, peccare homo quoties illud negligeret; centes proinde in hora, si centes in memoriam redeat peccatum. Atqui hac sunt nimis dura, & contra sententiam Fidelium, qui de iis peccatis non se accusant, nec de iis a Confessariis interrogantur. Ergo.

296 Resp. Et hujus quoque difficultatem solutionem praestolamur ab adversariis, si nempe fatetur, i. hominem in probabili mortis periculo, proinde ab initio periculo navigationis, teneri ad contritionem; 2. & id quoque indulgenter concedunt, cum qui ad quatuor, vel quinque mentes contritionem differt, novi tandem peccati reum fieri. Dicant ergo quod admittat peccata, qui per longum procellosum navigationis tempus, ne ferme quidem ingenuit quod Dei hostis esset, etiæ quorūdīe presentem fibi intentarent omnia mortem. Dicant quoties peccata genuiner, qui

qui funestum attigit tempus, quo tandem urgere incipit serui doloris precepit. Quod reipsonsum dabunt, id a nobis datum patet.

Quod addunt, Confessarii non lescitari a Penitentibus quanto tempore officii hujus negligēt protracterint: sicut, inquit, nec interrogare solent eos qui ab anno non sunt confessi, et perid tempus actus fidei, spei & caritatis elicuerint: ad summam probat, et Confessarii esse non paucos, qui muneri suo deficiunt. Novimus certe, qui de his interrogent cum opus est. Erit autem opus, nisi defectus ille et confessionis serie satis intelligatur: ut in iis statim intelligatur, qui in habitu scelerum, & plena Dei obliuione degentes, nihil preter terrena sapient.

Objic. 3. Autoritatem S. Thomas, qui in 4 dist. 17. q. 3. a. 1. q. 4. & habetur in Suppl. q. 6. a. 5, ut probet non teneri peccatores ad confessionem statim post peccatum, quamvis periculorum sit differre, sic loquitur: Non est de necessitate salutis corporalis, ut statim medicus queratur, nisi quando curationis necessitas incumbit; & similiter est de morbo spirituali. Atqui id littere confessione dicunt, patiter militat de precepto contritionis.

Rep. Quidquid sit de illa anima inter & corporis curationem compensatione, magnam prefecit esse in moralibus S. Thomas autoritatem, sed cum mente ejus satis confitatur, ut in variis partibus discripsi non possit. Porro in praesenti materia, qui longe diversa cogitant, S. Doctorem quoque ad se trahunt. Et vero ibid. S. Thomas hoc habet: Dicendum, quod cum propositum confitendi sit annexum contritioni, tunc tenetur aliquis ad hoc propositum, quando ad contritionem tentatur; SCILICET QUANDO PECCATA MEMORIA OCCURRUNT; præcipue cum in periculo mortis existit: vox enim praecipue generale Angelici principium non refutatur, sed tantum pro certo casu gravius confirmatur: unde dixerint aliqui, D. Thomam, si ultimam Summam sue manum appoluisset, austriore hanc juvenilis avi sententiam temperaturam tulisse. Ait id divinando, & male divinando conjectum videtur. Sic enim in ipsa Summa loquitur S. Doctor 2. q. 62. a. 8. Mansuetus est, quod nec per modicum tempus licet in peccato morari, sed quilibet tenetur statim deferre, secundum illud Eccl. 2. Quali facie colubri fuge peccatum: & ideo quilibet tenetur statim restituere, si potest. Et in Resp. ad 1. sic opinione contraria fundamentum dissipat: Dicendum, quod preceptum de restituitione facienda, quamvis secundum formam sit affirmacionem, implicat tamen preceptum negativum, quod problemum rem alterius determinare. Non ergo, ait Contenson, retradat in Summa S. Thomas sententiam olim traditam, sed in ea peritissiter Conclusionem, Suppl. cit. q. 6. a. 5. Quanquam STATIM OMNES DE SUIS PECCATIS DOLERE TENENTUR, et confessionem differvi periculo non carere; de necessitate tamen salutis non est, ut statim quis peccata sua confiteatur, sed habita copia Confessarii, & statim propaniente temporibus. Ubi illud contradicuntur, secundum confessionis inter & contritionis precepta discrimen statuit S. Doctor, quod prius aliquid patiatur morte, posterius statim & ab omnibus impliri debet.

Instant: S. Thomas in loco e 2. 2. obiecto loquitur de homine, qui in peccato manet quoad affectum, quatenus non restituit, cum potest. Atqui nihil inde adversus contritionis dilatores inferri potest. Siquidem, ait cornu quisquam, Conclusio nostra procedit de homine, qui in peccato remanet quoad reatum, seu habitualiter tantum, sine affectu ad ipsum.

- ³⁰¹ Resp. 1. a S.Thoma generale istud principium statui , non licere per MODICUM TEMPUS morari in peccato, sed manifeste teneri quenlibet peccatum STATIM deferere. Porro principium illud non limitatur per exemplum detentiois alieni rei, sive enim alienum ex affectu ipsius detineatur, ut lepro sit, sive ex inertia tantum aut habituali odio, ut eriam , nec infrequenter contingit, stat semper inconclusa hujus propositionis veritas. Manifestum est, quod nec per modicum tempus lies in peccato morari.
- ³⁰² Resp. 2. illam actus suspensionem, que peccator crimen suum spectat, nec approbando, nec improbando, sive ille commentum, ut jam diximus. Neque vero a crimen immunis foro frigida habe indifference, quo casu tanti intercessit illata Deo injuriam resarcire. Mirum profecto, quod quis Regi numnum subripiendo, Deum & Regem uno fcolet ostendit, dum de Rege cogitat, affectum adnoxiam suam servare supponatur; cum de Deo, in utramque partem anceps & suspensus harere posse existinetur.
- ³⁰³ Resp. 3. hinc ad sumnum sequi dubiam esse Angelici sententiam. Quis porro ob dubiam Augustini ipsius auctoritatem, ab opinione longe tunciori, longe magis christianam pietatem spirante, ab opinione dominum, que neminem damnat, & indubie plurimos in praxi ab aeterna damnatione liberasset, recedere auita?

SECTIO QUARTA.

De merito Contritionis.

QUARITER in presenti an contrito dici possit causa remissionis peccatorum, eque meritaria.

Negant quod primum Lutherus in assert. art. 12. Calvinus Lib. 4. In. tit. cap. 4. nu. 3. Kemnitius part. 2. Exam. Horum ratio est, quod peccatorum remissio fidei sit adscribenda.

Quod ad 1. spectat, non defuere Theologi, qui licet contritionem causam remissionis peccatorum lubenter fatentur, tandem hujus causam esse meritariam negaverint, quia nullum hominis nisi justi metum agnoscerant. Unde meriti vocabulo dispositionis nomen substituendum esse rebantur. Sic.

C O N C L U S I O : Contrito causa est remissionis peccatorum , eaque meretur, non quidem simpliciter & de condigno, sed de congruo.

³⁰⁴ Prob. 1. pars: Ideo solam fidem justificationem causam esse contendunt Lutherani, quia ex ipso sola justificationem secundum Scripturas proflvere declarant. Sic Psal. 50. *Sacrificium Deo spiritus contributus, cor contritum & humiliatum, Deus, non despicias*: Sacrificium porro causa est cur placetur Deus, ejusque misericordiam allicit. Sic Ezech. 18. 27. *Cum averterit se impius ab impietate sua... ipse animam suam vivificabit*. Sic porro justificationis causa certo sensu dici potest, qui animam suam vivificat. Sic Eze. 7. 47. *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum*: ubi pensativa causalis particula, *Quoniam*.

Prob. 2. quod ad gratiam disponit, & peccatorum veniam impetrat, vero & genuino sensu dei potest causa justificationis. Atqui utrumque prestat causitio ex Synodo Trid. Sess. 6. & Sess. 14. Cap. 4. Neque

in ea

in eo a Patrum doctrina vel unguem abscessit Sacra Synodus, ut ex alterius partis probationibus liquebit.

Prob. itaque 2. pars ex Patribus, qui eam constanter tradidere. Tertullianus lib.4. in Marcion, scribit Achab Regem *veniam meruisse Penitentia nomine*. Origenes Hom. 11. in cap. 20. Levit. Penitentiam, inquit, digne gerat peccator, ita ut mereri pro ea veniam possit. Cyprianus de lapis sub finem: *Qui feride Deo satisficerit ... letam faciet Ecclesiam; nec solus Dei veniam meretur, sed coronam*. Ambrosius in cap. 22. Lucr. *Lacryma veniam non posulant, sed merentur*. August. in Psalm. 50. *Ninivite Penitentiam egerunt, & certam misericordiam meruerunt*. Idem scribit Gregorius Mag. lib. 3. in 1. Reg. cap. 4. Atqui vocem tota retro antiquitate admissam nemo prudens latidice aut rejecere ausit.

Prob. 3. pars: Contrito prout ad justificationem primam disponit, actus est hominis adhuc in peccati statu constituti. Atqui nullum peccatoris opus de condigno quidquam mereri potest. Ergo si justificationem quadruplicem meretur homo, ut mereri asseverant Patres, necessarium est ut meretur de congruo. Qui plura de ipsis volet, contulat Tractatum nostrum de actionibus humanis cap. 4. ubi & que hic refutari possint objectiones, solvuntur.

ARTICULUS SECUNDUS,

De Contritione perfecta.

JAM e Tridentino supra didicimus contritionem aliam esse perfectam, quam contingit hominem Deo reconciliare, priuiliqum Sacramentum actu suscipiatur; & hec contritionis nomen retinet; *imperfectum* aliam, que peccatorem ad Dei gratiam in Sacramento Penitentiae impenitandam disponit: & hec attritio vocatur. Exigit nunc rerum ordo ut utriusque naturam, proprietates, effectus, de quibus tanto cum fratre decertatur in Scholis, quam mature fieri poterit, investigemus. A contritione ut nobiliori aufpiciamur. De ea porro inquirimur praecepit quatuor, 1. quae sit ratio eius specifica constitutiva, & per quam ab attritione discrepet. 2. An semper, in aliquo tantum casu, puta necessitate, hominem justificet, priuiliqum actu percipiat Sacramentum. 3. An dispositio sic necessaria requirita ad Sacramentum Penitentiae. 4. An ad ipsam requiratur formale Sacramenti votum, quando extra confessionem justificar, an sufficiat tantum virtuale. De his, ait Doct. Tournelys, cum nihil expresse a Tridentina Synodo definitum sit, *sabefide* dissentient Theologi: sed non omnino salva temeritate, ut ex iam dictis constat, & ex dicendis concludit.

SECTIO PRIMA.

Opiniones variae de ratione Contritionis specificae constitutiva.

QUANDO QUIDEM contrito & attrito verum & supernaturalem de peccatis dolorem importat, palam est aliam ab alia non penes objectum, sed penes motivum distinguere.

Omissis autem motivis naturalibus, que ex dictis ad finem supernaturalem impa-

impia sunt, potest Penitentis peccatum multiplici de causa lugere & detestari, potissimum autem timore peccata sensus & damni, & amore Dei.

Quoniam vero summe ambiguum est nomen amoris Dei, immo & quod premissi videri possit, nomen caritatis, praeipuis eius species retere juvat, ne nova materia mirabiliter intricata ostendatur caligo.

308 1. Itaque amor idem est aliquando ac prosecutio boni & recti, quo^{To. 10. p. 239.} sensu intelligunt plures id Augustini Lib. de Gr. Chr. Cap. 21. Quasi vero aliud sit bona voluntas, quam caritas. Illud item ejusdem S. Doctoris Lib. de morib. Ecclesie Cap. 15, apud D. Thomam 1.2. q. 62. a. 3. ad 3. Quilibet virtus est ordo amoris, in qua verba sic scribit circa loco Angelicis. *Licet caritas sit amor, non tamen omnis amor est caritas stricte sumpta. Cum ergo dicitur: quod omnis virtus est ordo amoris, potest intelligi vel de amore communitate dicto, vel de amore caritatis.* Si de amore communitate dicto, sic dicitur quilibet virtus esse ordo amoris, in quantum ad quamlibet Cardinalium virtutum requiritur ordinata affectio: omnis autem affectionis radix & principium est amor. Si autem intelligatur de amore caritatis, non datur per hoc intelligi quod quilibet alia virtus essentialiter sit caritas; sed quod omnes aliae virtutes aliquantum a caritate dependant. Idem tradit S. Doctor 2.2. q. 17. art. 8. & q. 19. art. 6. Ex his liquet eum qui peccatum odit ex motivo amoris hujus late sumpti, idem odit, quia ordinis adversetur.

309 2. Est amor quidam concupiscentia quo Deum diligimus tamquam summum bonum, & ultimam nostram felicitatem. Amorem hunc quidam manifestant dicere spes, quam concupiscentia: quidam vero amoris spes nomen habent pro barbarismo; quia spes non sit amor, sed bene fida boni futuri expectatio, que amorem concupiscentia supponit, & excedit. Quoniam tamen spes inter motus appetitivos recenseri videtur a S. Thomas 2.2. q. 17. a. 8. apparet autem rationalis quidam est amor; haud ita barbare loquitur, qui in spes amorem admittit, quem in ipsa fide admittit Augustinus. Is autem spes amor ab amore concupiscentia, a quo ut plurimum proficiat, non uno nomine distinctus videri queat. Fieri enim posset, rebus metaphysice speciat, ut multum concupiscat, qui parum sperat, prout iis contingit qui vix a desperatione praeceptio cohibentur. Rurum fieri identidem potest, ut multum speret (ancillissimum quippan), non ex interessu, ut loquantur, concupiscentia motu; sed vi amoris Dei propter fe, cui bonum quoddam vult, qui vult illius esse in aeternum.

Dicendum igitur 1. in motu spes, ut poterit qui sit certa quoddam boni sperati prosecutio, vel in idem bonum tendentia, esse aliquod amoris; 2. amorem hunc amore concupiscentia & difficultiore esse & nobiliorum. Difficiliorem, quia facilius est concupiscere, quam sperare; nobilorem, quia sperare possit, non quidam sine commode tuo, sed non formaliter & praeceps ex commodi tui motivo. Ex his sequitur eum qui ex motivo amoris concupiscentia vel spes odit peccatum, idem odit ut adversum bono quod vel sibi concupicit, vel a se possidendum sperat.

310 3. Est amor benevolentia: is autem, auctor Thomistae plures, vel est benevolentia simplicis, vel benevolentia amicibilis; sive, ut brevius loquarum, vel est benevolentia, vel amicitia seu caritatis. Amor benevolentia est simplex actus, quo volumus aliqui bonum sine redamatione ex parte ejus; talis ille est, ait S. Thomas 2.2. q. 27. a. 2. quo quis duos

in prælio videns pugiles, sibi pariter ignotos, vult alterum vincere. Amor amicitia seu caritatis est actus, quo bonum aliqui volumus, sed redamanti. Rem sic explicat S. Thomas ibid. q. 23. art. 1. Dicendum cum Philosopho, quod non quilibet amor habet rationem amicitie, sed amor qui est benevolentia, quando scilicet amamus aliquem ut ei bonum velimus. sed nec benevolentia sufficit ad rationem amicitie, sed requiritur quodam mutua amatio; quia amicus est amico amicus. Talis autem mutua benevolentia fundatur super aliquam inter amicos communicatione. Cum ergo sit aliqua communicatio hominis ad Deum, secundum quod nobis suam beatitudinem comunicat (hic quidem in spe per gratiam, in patria autem per gloriam) super hanc communicationem oportet aliquam amicitiam fundari; de qua quidem communicatione dicitur ad Cor. 1. Fidelis Deus per quem vocati clavis in societatem Filii eius. Amor autem super hanc communicationem fundatus, est caritas; Unde manifestum est quod caritas amicitia quedam est hominis ad Deum.

Exquisibus sequitur tria ad amicitiam seu caritatem requiri, 1. quod sit amor benevolentia, non concupiscentia; 2. quod sit mutua; 3. quod fundetur in aliqua communicatione, puta bonorum, secretorum, &c. inter amicos.

Quoniam vero hinc primo intuitu colligi posse videtur, priorem esse amorem simplicis benevolentia, quam caritatis, monent iidem Theologii, unionem illam seu redamationem, que in caritate reperitur, non esse rationem diligendi Deum, ipsique bonum volenti, sed conditionem seu modificationem, sine qua is benevolentia actus, quo bonum volumus Deo, solo eius intuitu, non nostri, nec potest esse actus amicitie seu caritatis, nec Deus vere amicitie objectum. Sic, inquit, Deus non visus & nobis veritates revelans est fidei nostre objectum; non quia esse non visum sit ratio Deo per fidem absintendi, sed quia sit conditio, sine qua absens nos non esset fidei, nec Deus revelans objectum fidei. Sic rursum bonum nisi apprehensum non diligitur, nec comburet ignis, nisi applicatus: nec tamen vel apprehensio est bono ratio formalis & motiva ut diligatur, vel applicatio ignis vix tribuit comburendi. Hac illi, que iporum terminis referenda duximus, quia monent a limine, magna hallucinatione laborare eos, qui benevolentiam cum amicitia seu caritate confundunt. Et ex his sequitur eum qui vel ex simplici benevolentia, vel ex caritate peccatum detestatur, idem detestari, vel quia simpliciter adversum bono Dei, vel quia bono ejusdem Dei ut redamantis adveretur.

4 Amor caritatis est vel finitus multiplex, aliud qui sive in remisso, sive in intensiori gradu sit super omnia; Alius, qui in remisso gradu non sit super omnia per se solum, sed ad id admixtum quoddam indigat, puta timore penarum, saltem cum homo in occasione pericula cohibendum est a malo. Alius, qui junctus dolori de peccato, tunc tantum contritionis nomen mereatur, cum a gratia sanctificante procedit, & habituali caritate informatur; Alius qui, ut dicatur contrito, solo initiali caritatis actu contentus sit, nequum habitualem requirat.

Ex his jam percipit quisquis oculos habet, non eamdem ab omnibus assignari rationem distinctivam contritionis & attritionis, prout haec ad justificationem in Sacramento sufficit, illa extra Sacramentum. Et re ipsa, ut corrum opinionem praeterream, qui ad contritionis esentiam requirent influxum caritatis, ad attritionem nihil aliud exigere quam motivum natu-

naturale, modo honestum; vel in aliud lapsum extrellum, eam dumtaxat contritionem habuere pro vera, qua a gratia sanctificante proficeret, & ideo attritionis nominis cum omnem cordis motum donari voluerunt, qui caritatis habitu informatus non esset; ut, inquam, obsoletas id genus conjectationes prætermittam, quinque, ut intueri possum, celebrantur in Scholis de praesenti opiniones.

Prima eorum est, qui attritionem ex solo poenarum metu in sacramento sufficeret rati, nullum ad eam amorem exigunt, quem è contra ad contritionem postulare & quidem caritatis propter Tridentini autoritatem. Sane enim ea ratione morivi ab invicem distinguuntur, quorum aliud amorem caritatis requiriunt, aliud timorem suum. Brevis at longa differentia, timor & amor.

Secunda eorum est, qui uno vel gemino passu ultra progressi, ad attritionem requirent amorem concupiscentem vel spei, ad contritionem vero eundem quem alii caritatis impulsu. Et hi quoque contritionis & attritionis discrimen nullo negotio assignant. Palam est enim procul ea distare, quorum aliud caritatem involvit, aliud motuum motivo caritatis longe inferius.

Tertia eorum est, qui postremos etiam prætergressi, ad attritionem requirent amorem benevolentie simplicis, ad contritionem vero amorem caritatis seu amicizie. Neque hi etiam in assignando contritionis & attritionis discrimine plurimum laborant; quia amorem simplicem & amorem mutuum uti duo insigniter distincta apprehendunt.

Quarta eorum est, qui rati caritatem etiam esse super omnia, aliam non; primam requirent ad contritionem; secundam in attritione, cui, ut peccatum super omnia detinetur, adminiculi instar jungunt penitentium timorem, qui saltem cum illo caritatis motu efficiat id; quod imperfecta ea caritas per se solam prefare non possit. Juxta hanc dicendi rationem facile distinguitur attrito a contritione; quia hinc profluit a caritate qua sit super omnia, illa minime. Opinionem hanc alii paulo alter exponunt, quod infra.

Quinta eorum est, qui cum caritatem omnem super omnia esse existimant, totam contritionis que justificat, & attritionis que justificando impar est, dilinitionem repetunt ex intentione vel remissione graduum caritatis, quibus ea informantur. Unde ea demum est & dicitur vera contrito, que acri & intensa caritate perficitur; attrito autem que initiali tantum & temissa movetur.

Ut ex his opinib[us] una feligatur pre ceteris, quodam necessario premittenda sunt, potissimum de attritione. Itaque patientiam habe Lector, & omnia reddam tibi, pro viribus scilicet meis, non pro argumenti dignitate. Interim cetera que ad contritionem spectant, indagare juvabit.

SECTIO SECUNDA.

An Contrito perfecta semper iustificat ante Sacramentum.

DUÆ sunt ea de re opiniones: docet prima per contritionem statim & perfecta est, deleri peccata. Censet secunda per eam deleri quidem peccata, cum perfectissima est, prout fuit in Davide, cum a Nathan audi-

dire meruit: Dominus transfigit peccatum tuum: ceteroqui autem non delecte ordinarie, aut frequenter, ac multo minus semper, sed raro, extra casus necessitatis, quales sunt articulus mortis, timor scandali, aut alterius peccati incurendi, si absolutione petatur. Item quando quis omnino non potest, aut certe difficilime potest opportuno tempore adire Sacerdotem a quo absolvatur, pura si habebit inter infideles, aut reueatur in vinculis. Ita Estius in 4. dist. 17. §. 2. ubi sic pergit: An fit certi aliquis gradus intentionis, ad quem cum petigerit contrito, vel dilectio Dei in Catholico vel Penitente, perpetua lege conjunctam habeat remissionem peccatorum, incertus est, immo non appareat. Infra tamen facetur Davidem ex ardenti contritionis motu veniam peccati continuo impetrare. Sit

C O N C L U S I O. Contrito perfecta non tantum in calu necessitatis, sed semper hominem Deo reconciliat, antequam Sacramentum actu percipiatur.

Probat plures, quia contrito perfecta elicetur ex motivo caritatis, 313 quæ quantulcumque sit in gradu semper iustificat. At ab illa probatio-ne, utpote deinceps fuisse perpendenda, in praesenti abstinentia.

Prob. itaque 1. ex Scriptura. Ezech. 18. 21. Si impius egreditur Penitent. 314 iam ab omnibus peccatis suis: omnium iniquitatibus eius non recordabor. Ibid. 33. 12. Impietas impii non nocet ei, in quicunque die conversus fuerit: ubi dies pro hora & momento accipitur Hebraica phasis, ut Gen. 2. 17. In quicunque die comedet ex eo morte morieris. Atqui iis in locis generatim promittitur cuicunque vere & perfecte converto remissio peccatorum, easque statim concedenda. Ergo.

Nec valet quod reponit Estius §. 2. ad 4. nempe ex vera conversione certam fieri ipsam remissionem peccatorum per Sacramentum consequendam; quo etiam sensu intelligitur id Genet. 2. In quicunque die ex eo comedet morte morieris, id est pro certo cris paenitentia mortis obnoxius, quamvis mors ipsa multo post secura fuerit.

Non valet, inquam, 1. quia Deus in allatis locis non solum venit spem injicit, sed veniam ipsam promittit, sicut ibidem cadenti justo, non futuram, sed actualem iustitiam eius oblivicionem spendet. 2. Quia nullum erat Ezechielis tempore Penitentia Sacramentum, per quod deinceps supposet posset contritionis defectus; neque enim hunc supplicare poterant antiqua legis Sacramenta, quæ, sicut in diversum propendeat Estius, ex solo operanti opere effectum suum praetabant.

Nec obiect id quod e Cap. 2. Genet. obiectur; id enim: morte morieris, intelligitur de morte anime quatenus mortem corporis certe inducitur. Unde sensus est: Quicunque die ex eo comedet, mortis certa sententia & necessitatem ex ea tua inobedientia incurres. Unde Symmachus vertit: Mortalis eris. Ita Hieronymus, Augustinus, & Theodoreetus apud Cornelium a Lapide.

Prob. 2. ex Parisib[us] passim supra adductis, e quibus sufficiat revocare, tum illud Christophilum Lib. 1. de reparat. lapi, Cap. 4. Punitus Dei nunquam spernit Penitentiam, si ei sincera & simpliciter offeratur, & quilibet brevi tempore gestum suscit; tum & id S. Leonis Epist. 8a. Apud Deum nullus patitur venie mortis vera conversio, dicens Spiritu Dei per prophetam: Cum conversus ingenuerit, salvens eris. Atque hoc generaliter & indi-

indistincte prolatæ nullam habent aut ferunt restrictionem, qua solis necessariis casibus competere dicantur.

316. Prob. 3. ex Tridentino fels. 14. cap. 4. ubi hoc: *Etsi contritionem banc aliquando caritate perfectam esse contingat, bominusque Deo reconciliare, priuquam hoc Sacramentum actu suscipiat; ipsam nihilominus reconciliationem ipsi contritioni, sine Sacramento voto, quod in illa includitur, non esse adscribendam, &c.* Atqui verba hac in obvio & naturali sensu intellecta, docent contritionem, quando perfectam hanc esse contingit, hominem reconciliare ante usum Sacramenti, non autem aliquando reconciliare, aliquando non. Ita certe universis Iunctis Synodi Patribus persuasum erat, nullam esse perfectam contritionem, que non ante Sacramentum reconciliat, ut paratim estet Canonis anathema aduersus eos qui contra sentirent, ut scribit Pavlavianus lib. 12. Hilt. fux. cap. 10. Ab eo quidem astinuerunt Patres, quia monuit Balthazar Ercidio Calixitanus Archiepiscopus, opinionem hanc ab Adriano & Cajetano propugnatam huius: *At inde falso conciceret est quae facit totius Synodi propensio; immo quæ sententia, licet hanc in Canone definire noluerit.*

317. Prob. 4. Contrito perfecta ea et quæ ex perfecta caritate elicitor, sive hec ratione sui, seu tantum ratione gradus perfecta sit, quod in prætori non attingimus. Atqui perfecta caritas peccatum mortale abigit, nec illud vel uno instanti secum compati potest. Prob. min. ex cœnura quarundam Baii propositionum. Erat hoc num. 31. *Caritas perfecta & sincera, que est ex corde puro & conscientia bona & fide non ficta, tam in Catechismen, quam in Penitentib[us] posti est fine remissione peccatorum. Hoc autem n. 68. Per contritionem etiam cum caritate perfecta & voto sacrificiandi Sacramentum confituta, non remittuntur crimen extra causam necessitatis, aut martyrii, sine actuali susceptione Sacramenti. Atqui hic reprobatur ipsissima Eftius opinio: eamque jam ante Pium V. cuius constitutio data est die Novemb. 1. an. 1566, damnaverat Facultas Pariseniensis eo iudicio, quod die Junii 17. an. 1566, damnavitibus aliquot Belgii Theologis, adversus plures propositiones tulit, et quibus erat illata: Per contritionem, non adhibito realiter Sacramento Baptismi aut Poenitentiae, non dimittitur peccatum extra causam martyrii aut necessitatis: hoc autem propositio a Parisenibus Magistris declarata est heretica & schismatica.*

318. Prob. 5. ex Synodo Lateranensi Rome habita sub Benedicto XIII. an. 1735. cuius in appendice, ejusdem Concilii iussu edita, sic legere est pag. 404. *Chi fu un atto di contritione, in cui uno s'include la volontà di confessarsi, il peccato è perdonato subito da Dio. Id est: qui contritionis actum emitit cum proposito confitendi, hinc peccatum a Deo statim & subito condonatur: que cum in vulgari fidelium Catechismo tradantur, Ecclesiæ Romane sensum indubie exhibent.*

319. Prob. 6. ratione Theologica multiplici: Et quidem r. *Constans non doctorum & indoctorum opinio, ad veniam peccatorum sufficere veram & sinceram hominis ad Deum conversionem: quia hec tollit averbiacionem cordis a Deo, quo sublata suam is homini misericordiam spontet. Atqui ubi est perfecta contritio, ibi & necessario est: vera & sincera conversio.*

2. Quia, fatente Eftio, contritio perfecta in articulo mortis justificat. Id autem

autem utique non habet a mortis articulo, qui vim ejus non adaugeret, sed identiter immovere potest. Ergo id habet ex natura sua.

3. Contritio in veteri Legi justificat, statim ut erat perfecta, neque quid in dubium vocat Eftius, nisi negat, dubium hoc ratione illa e verbo Deli, quod tamen in re tanti momenti haud superfluum foret, comprobare potest. Atqui Lex nova vim contritioni suam non ademit, sed tantum praecipit Sacramenti susceptionem, idque in suspectis infirmatis nostris, ut dicemus art. 3. Ergo.

Oblig. 1. Indubie perfecta fuit contritio Peccatricis de qua Luc. 7. ait 320 *Chrisfus: Remittunt ei peccata multa, quoniam dilexit multum;* acquisitum Peccatrici non statim perfecta illa sua contritione justificata est; sed tunc tantum, cum ad Salvatorem accessit. Unde nec in præterito dictum est ei: *Remissa sunt, nec in presenti, quoniam diligit, sed quoniam dilexit.* Ergo contritio etiam perfecta, nec ordinarie nec frequenter peccata dimitit. Ita Eftius cit. §. 2.

Argumentum idem proponunt ex iis plures, qui quoddam caritatis initium ad justificationem in Sacramento exigunt, ut caritatis actum cum peccato mortali compati posse offendant. Ita inter alios R.P. Lambertus Gaud., in Dissertatione quam infra pluries laudabimus. At eruditis viri pax dixerit, nolim tanta litis definitionem ab hismodi momentis, quæ ad minus probabilitatem subveniunt, esse suspiciam. Itaque

Relp. ad 1. neg. min. & dico Peccatricem vi sua ex multa dilectione 321 contritionis illico fuisse justificatan, ita ut dolor ardenti succensus caritatis, cuius ea mulierote specimen dedit, peccatorum veniam sola, ut aijant, prioritate nature, non autem temporis, praecesserit.

Nec nocet verbum id præsentis temporis, remittuntur, tum quia Graeci, Syri & Arabici Codices habent, remissa sunt; tum quia vult Christus abolutionem jam darum coram hominibus declarare & confirmare: sic Marci 5. mulieri ait v. 34. *Ego sania a plaga tua, & hæc tamen jam facta erat a profusio sanguinis,* ibid. v. 29.

Multo minus favet eadem obiectio iis, qui initialem in Sacramento caritatibus exigunt. Sic enim docere debent, peccata extra Sacramentum, ne multa quidem caritate deleri, cum Peccatrix ante auditu Christi verba multum diligenter, & nequam, ut volunt, reconciliata esset.

Reponunt illi equidem, mulierem hanc, etiæ antea multum diligenter, multumque doleret de peccatis, nondum tamen eum amoris dolorisque gradum attigisse, qui cum magnitudine feclerum querari conferre posset.

Verum solutio hac alijs ad natum facta videbitur. Et unde habent ejus autores, mulierem que Christi amore publicum opprobrium generose perpessa est, cuius insignis pictas a Christo commendata est & vindicata, quam Patres uti Penitentiae exemplar propounderunt; minus de peccatis doluisse, quam David de suis, quem nihilominus ab iis plerique continuo abolutione fuisse contentiunt? Quis, ubi sine partium studio & systematis necessitate Evangelium legerit, eam in Magdalena non percipiat caritatem ex corde puro. & conscientia certe non ficta, quam cum peccato compati non posse declaravit Apostolica Sedes? Quis demum Confessarij expers, vel Sacrum in necessitatibus casu facere autit, vel in articulo mortis a desperatione retrahi possit, si tanto cum amore subsistit

grave peccatum, seu potius certa existimatio diaboli intus inhabitantis? Eximunt forte cum Elvio a lego generali casum necessitatis. At unde rursus precor, id habebant: Non a Scriptura vel a Traditione. Confundent ergo ad divinam misericordiam. Hanc equidem commandant scriptura & traditio, sed ubique, sed semper, sed non in solo casu necessitatis.

- ³³³ Init. August. Serm. 99. de verbis Evang. alias Hom. 23. inter 50. cap. 2. de Peccatrici huc loquitur: *Actestis immunda, ut redire mundi. S. Gregorius Mag. Hom. 33. in Evang. Ecce quod ad Melicum venerat agra, fannata est. Et rursum: Nondum lota, sed lavanda ad fontem misericordia currit. S. Bernardus Serm. de S. Magdalena: Tangit pedes mundi aigue inundatis immunda, & vestigis Creatoris midas trinitatis procumbit.* Atque his verbis docente SS. PP. multierunt, et si multum contritam, multum diligenter, non ante iustificatam fuisse, quam ipsi dicunt fuerit a Christo: *Remittuntur tibi peccata.* Ergo
- ³³⁴ Rsp. neg. min. quia Patres circa vim ullam intelligi possunt de toto mulieris accessu ad aquae sumpto, prout & veniendo propositum, scilicet quae exhibet Lucas, portatis officia exercendi, votum complexisse. 2. Quia alii est mulierem, cum ad pedes Iesu procubuit, haec enim inundam fuisse, aliud fuisse inundam, donec id audierit: *Dimittuntur tibi peccata:* inter utrumque enim multum fluxit temporis, ut ex Evangelio compertum est. Porro ne unum quidem Patrem dabant adversarii, qui Peccatricem non ante iustificatam fuisse diceat, quam verba huc protrulerit Christus. Dabimus nos qui contrarium exerce doceant, & res ipsa intime discussus doceant. Audiatur Bernardus Serm. 4. in Dedicat. Ecclesie, qui, non ut alius quipiam de Magdalena, genuimus est, num.
- ³³⁵ Edit. 2. 3. Erabat sequens Phariseus, qui tanguam adhuc peccatricem horrebatur, que dicens inherens vestigium, rigebat statim, tergebat crinibus, osculo premebat, igitur ingenuo. Quis enim: tam peccatricem censat, quae dum contrita deplorat, & impunitate: Numquid possibilis est regnare peccatum in animo contrito, & spiritu ingemiscenti, aut non multa caritas operit multitudinem peccatorum? Dimissa sunt ei peccata multa, quoniam dilexit multum: merito promis de jure non peccatrix, &c. Hic, dicere licet, non pugnat sola, & multo minus ambigua anterioris, sed ratio, quae infirmiores oculos perecellat.
- ³³⁶ Init. 2. Verba hec Christi: *Remittuntur tibi peccata tua;* eo debent intelligi sensu, quem pro se ferunt & actualiter peccatorum remissionem; atque eo modo intellecta sunt a convivis, qui ex us officiis dixerunt: *Quis est hic, qui etiam peccata dimittit?* qui que hand profecto Iesu essent, si Christus declarasset tantum sua jam a Deo Magdalene dimissa esse peccata; cum id Nathan Davidi declarasset. Reg. 12. 13. Ergo.
- ³³⁷ Rsp. 1. Esto totum. Annon potuit Christus semel & iterum eadem peccata condonare, quomodo Christi Minister cum qui jam perfectissima contritione iustificatus est, iterum his absolvit verbis: *Ego te absolvio;* annon jam, in adversariorum saltu plurimorum sententia, iustificata est Magdalena, cum dixit Christus verbi: *Remittuntur ei peccata multa;* & tamen eandem iterat veniam Salvator v. 48. ubi ait: *Remittuntur tibi peccata.* Sic autem stat Pharisaorum offendit. Quamquam posset quis ex corum intellectu argumentari a contrario; quandoquidem confite

iis

iis in usu fuisse, ut dicta & facta Christi male intelligerent & pejus interpretarentur.

Rsp. 2. neg. min. huc enim verba: *Remittuntur tibi peccata,* ex quibus offensi fuere Pharisei, ab eo prolati, qui jam declaraverat remitti Magdalena peccata multa, quoniam multum diflexerat: tam potuerunt intelligentia declarativo & confirmativo remissionis jam facta, quam alia huc Christi verba ad mulierem a sanguinis fluxu liberatam: *Ego sanas a plaga tua,* fons ejusdem curationis declarative & confirmativo intelligi potuerint ab iis qui miraculum in ea iam operatione recesserint. Atque, &c.

Quod spectat ad Pharisaicum offendit, 1. iniqua videri ea possit, vel in sacrilegia ipsorum Christi hominis puri existimatione. Nec enim dixit Christus: *Remittuntur tibi a me,* sed simpliciter, *Remittuntur iubepata tua,* 2. Quod Christus vel primum vel secundo remitteret peccata Magdalene, idem omnino erat Phariseis, qui scribant eum, non ut Nathan aliena virtute, sed propria id operari: quinque iam illum audiuerant pure & simpliciter dicentes Paralyticos, Luc 5. 20. Homo, remittuntur tibi peccata tua, hincque indignati dixerunt: *Qui est hic qui loquitur blasphemias?* Ergo infirmior est illud in adversariorum obiectio, quam ut ex ea solidum quid & cogens deduci possit.

Objec. 2. Nihil est dubius quia Paulus plenissime contritus fuerit, cum in via Damasci divina voce prostratus est. Atque tamecum vel tunc temporis iustificatus non est, ut docet S. Augustinus Serm. 1. & 25. de Sanctis, ubi huc: *Ananias baptizavit Luprum, & fecit agnum;* vel saltum qui de contritione eius dubitare non poterat Ananias, ad minus de ejusdem iustificatione dubitavit, ut ex his illius verbis patet: *Quid moraris? Exzuge, & baptizare, & abe peccata tua.* Act. 22.

Rsp. 1. frivola sane esse argumenta, quia ab omnium partium Theologis proponuntur: eo autem quod expendimus, & meo quidem iudicio ut cuncti ceteris felicie utuntur Elstii sequaces, ut probent non perfecta quidem & intenta caritate peccata frequenter deleri. Idem urgent, qui ab Elstio diffidunt caritatis initialis vindictas, ut probent posse hanc stare cum peccato mortali. Denique id ipsum adhibent, quibus persuasum est per caritatem semper expelli mortale peccatum, non autem per eum benevolentia simplicis amorem, quem solum in Sacramento requirunt. Quo porro esse queat vis argumenti, quod omnibus causulis infervit?

Rsp. 2. neg. min. & dico cum S. Thomas i. 2. q. 112. a. 2. ad 2. Paulum, 339 quo instanti divina voce percussus, se ad omnia paratum his exhibuit verbis: *Domine, quid me vis facere?* iustificationis gratiam esse consecutum. Ita psalmus Interpretus, ac nominatus S. Gregorius lib. 11. Moral. cap. 7. quibus placet addi illud D. Bernardi, Serm. 1. de convers. S. Pauli: *Hoc plane, Laudes. Fratres, perfectae conversionis est forma: Domine, quid me vis facere?* O verbum breve, sed plenum, sed virum, sed efficax, sed dignum omnium T. 1. p. ACCEPTATIONE. Quam pauci inventantur in hac perfecte obedientia forma, qui suam ita absercent voluntatem, ut ne ipsum quidem cor proprium habent, &c. Ibid. p. 957. C. Et Serm. 3. in Festo SS. Petri & Pauli: *Ibat Paulus dirum toto corpore vi. 993. L. ex obscuris, & strato in electionis vas, non distinctione, qua ex altero matris facta erat Gal. 10. 15. sed opero mutatus est.*

Nec nocet 1. id Ananiz. *Baptizate & abe peccata tua:* tunc, quia 331 Turnely Theol. Moral. Tom. VI. Q. illud

istud Pauli: *Quid me vis facere*, includebat propositum Baptismi, quo neglecerunt non scierunt Pauli iustificatio; tum quia Baptismus venia si que supererant in Pauli abnebat, omnemque tam iis quam lethalibus, jam ex contritione remissis, debitam penam expungebat; tum quia monitus quidem erat Ananias, Paulum a Deo ad grandia, seu facienda, seu perperienda destinatum esse; at qua forent Pauli dispositions, quantum iam in eo vigeret caritatis ardor, non didicerat: id autem nos ex Act. 9. & communii Patrum sensu dicimus.

332 Nec nocet 2. Augustinus. Namque 1. si errare potuit S. Doctor, Pauli justificationem ad Ananiam adventum differendo, uti eum errasse docet R. P. Gaud. Quidni in alio capite errare potuit? Errat forte, cum quoniam modo nocet: non errat, cum prodeat? 2. Quia resipie neutro modo erravit S. Doctor: unde quod ait Ananiam de lupo agnum fecisse, non eo intelligendum est sensu, quasi Paulus usque ad Baptismum lupus esse perrexerit: id enim velut blasphemium quid formidant christiane aures: sed quia Baptismus necessarium erat iustificationis Pauli sigillum, seu conditio iudeum necessaria confirmativa. Atque id, quod hie ab Augustino nou dicimus crederemus, tamen resipie docet Augustinus. Sic illi Serm. 175, alias 9. de verbis Apostoli: *Ananias ovis interpretatur* . . . loquebatur ovi *Pafos*, Christus . . . *Respondit pafori ovis*, *Ananias*: *quo me mitis*, *ovem ad lupum?* Sed ille non audiret hanc excusationem . . . *Si misse sunt oves in medio luporum*, *quare trepidas ire*, *Ananias*, *ad eum qui JAM NON EST LUPUS?* Lupum timebas: sed respondet tibi Dominus Deus tuus, *DE LUPO OVEN FECI*.

333 Obiec. 3. Certus erat moraliter Augustinus de suo in Deum amore, cum ajebat lib. 9. Confess. cap. 2. *Sagittaverau tor cor nostrum caritatem tua*: Atqui tam non idea de sua iustificatione ante Baptismum certuerat. Sie enim ibid. loquitur cap. 4. *Gaudens in fide laudavi nomen tuum*, & ea fides me securum esse non snebat de preteritis peccatis meis, quia mibi per Baptismum immundorum remissa erant. Et cap. 6. *Baptizati sumus*, & fugi a nobis sollicitudo vite praeterita. Ergo.

334 Resp. 1. Et istud quoque argumentum a Thomistis duobus proponi, quorum alter caritatis amorem rejicit, ut per se iustificativum; admittit alter ut cum lethali peccato compatibilem. Mirum autem si tam diversa istud momentis solidi probentur.

335 Resp. 2. neg. maj. Si enim adverbariorum alius cum Estio dicere licet, Augustinum moraliter certum fuisse de caritate perfecta; alius cum Lamb. Gaud, eundem moraliter certum fuisse de initiali caritate; alius demum cum recentiori, S. Doctorem nec de ista, nec de illi certum fuisse, sed tantum de amore benevolo; Quis vitio verat, si dicat alius Augustinum vividos quidem in se erga Deum motus expertum fuisse, quibus veluti sagittis percuteretur; interim tamen veritum esse, ne, quod frequenter evenire docet S. Gregorius, de bono opere sibi nimium blandiretur, & quod palea foret, illud haberet pro trito. Hunc certe statum iustissimi quique experientur. Timeat prius Sacerdos ne forte aut virginem liberiori intuitus sit oculo, aut inculta voce famam proximi graviter imminuerit. Teneatur is ob Confessarii defectum confessione omisa celebrare, contritioni quam licet vehementissime incumbet; nec ante tamen cordis pacem

pacem recuperabit, quam Penitentia Sacramento ablerit conscientiam. Et huic nihilominus poterit esse persuasum vel una vera caritatis scientia deleri peccatum. Unde igitur trepidabit: quia verebitur semper, ne caritatis imaginem pro ipsa caritate sumat?

Hoc autem solito eo plus in Augustinum quadrare videri possit, quod eo ipso tempore, quo lagittabatur cor ejus amore, quedam cum illo amore minus confona sibi facere videbatur, ut indicat contextus eiusdem Capitis 2. quod his concludit verbis *Sanctus & humilis Doctor: Peccasse me in hoc quisquam fervorosa tuorum, fratum meorum dixerit, quod jam pleno corde militia tua, paupis me facis una hora federe in cathedra mendacis (unde pueri militantes non legem tuam . . . sed infans mendas, & bella forensia, mercenarii ex ore meo arma furori suo*, ibid. num. 2.) Sed tu, Domine misericordissime, nomine & hoc peccatum cum ceteris horrendis & funeris, in aqua sancta ignovisti & remissisti mibi?

Obiec. 4. cum eodem Estio: Si perfecta contrito hominem ordinarie vel frequenter ut propria reconciliari, utique ante Baptismum, ut & ante Penitentiam: immo magis, quia Cathecumeni relapsis ferventiores mibi else contiveruntur. Atque contrito hominem ante Baptismum nec ordinarie, nec frequenter iustificat. Prob. min. ex Patribus, qui Baptismi necessitatim adeo comendant, ut, regulariter loquendo, heminem sine ipso iustificari aferant. Sic August. tract. 13. in Joan. *Quantumcumque Cathecumenus proficiat, adhuc sarcinam iniquitatis portat: non ei dimittitur nisi cum venerit ad Baptismum*. Et Tract. 4. *Omnia peccata super illum sunt*, C. 2. p. 304. Et Tract. 11. *in id Evan-* gelii: *Jesus non se credebat eis: Tales, inquit, sunt omnes Cathecumeni: Ipsi jam credunt in nomine Christi, sed Jesus non se credit illis*. Et lib. de unit. Eccles. cap. 23. *Utrunque necessarium est ad regnum Dei adipiscendum, & Baptismus & iustitia*. *Utrumque fīlū altero parum est*, ait L. 4. de Bapt. C. 22. *Utrumque perficit eternā posseſſionis beredem*. Atqui hec multam sui partem fallit & absurdia forent, si perfecta contrito per se Iohannem iustificaret. Quot enim, Augustini avo, videre erat fervide caritatis Cathecumenos, quibus sola hac cum Baptismi voto ad salutem fatis fuisse?

Resp. ad 1. neg. min. Ad 2. neg. ant. in quo a dicto secundum quid arguitur ad dictum simpliciter. Neque enim loquitur Augustinus de omnibus universis Cathecumenis, sed de certa specie, quæ, uti corporeis morbis contingit, tunc temporis dominabatur, quantum ex Augustini Scriptis conjiceris est: de iis nimurum loquitur, qui sua contenti sanctitate, quam plurimum baptizatorum sanctitate maiorem sibi gratulabantur, Baptismi receptionem ex fastidiosa negligentes omittebant. Et hos jure ac merito ait, quantumcumque oculis sui proficiant, sarcinam iniquitatis sua portare, donec abjecta perverba sua sententiadratione, humiliiter Baptismum suscipiant. Hanc esse S. Presulis mentem constat ex ipsis que obseruantur locis. Quare, inquit ipso Tract. 13. in Joan. oportebat ut Dominus baptizaretur: quia multi contempti erant Baptismum, eo quod jam maiore gratia prediti videbantur; quia videbant alios Fideles. V.g. jam continentem vivens Cathecumenus contemneret conjugatum, & diceret se meliorem esse quam ille fit Fidelis. Ille Cathecumenus posset dicere in corde suo: *Quid mibi opus est* O 2. Baptis-

Baptismum accipere, ut hoc habeam quod & iste, quo jam melior sum? Huius iulmodi homines qui in se confidabant tamquam justi, quique ficticia gloriabantur excellenti, merito redarguit Augustinus: Neque enim, ait ipso lib. 4. de Bapt. C. 25., ulla modo dicenda est converatio cordis ad Deum, cum Dei Sacramentum contemnitur.

³³⁸ Negue gravem injecere moram Augustinus, si generalius locutus esset: Qui enim credimus veram ac sinceram conversionem ad justificationem hominis sufficere, nec credere tenemur, nec reaps credimus, illam aut adeo facilem aut credere communem esse, ut ex ea quibus securum se arbitriari debeat; & multo minus eterni illi Baptismum dilatorum, quos quarti & quinti seculi Doctores constanter insecuti sunt. Certe, ait Chrysostomus Hom. 13. in Ep. ad Heb. Adulteros novi .: qui spe Baptismatis multa peccabant; circa diem autem mortis discesserunt vacui.

Unde ad Augustini textum in forma, dist. Cathecumenum, quantumenque proficiat, id est, sibi proficeret videatur, sarcinam iniquitatis portat, si vel contemnatur, vel ex gravi negligenti Baptismum omittat, vel pro viribus non curat in se accendere perfectam caritatem, C. portal sarcinam iniquitatis, etiam Vera & plena caritate informetur, ut censet Etius, N.

³³⁹ Inst. 1. Qui supponit Cathecumenum, divina flagrantem caritatem, immo & quadrantes sanctificatum, a Regno celesti extortum esse, nisi per Baptismum regeneretur, necessario supponit caritatem perfectam cum peccato compati posse. Atqui Augustinus .: Prob. min. ex lib. 4. de Bapt. T. 6. p. cap. 21. ubi hoc: Nec ego dubito Cathecumenum Catholicum divina caritate flagrantem hereticis baptizato anteponeam; que comparatio fatis indicat quid de Cathecumeno needum ducio sentiret Augustinus. Et pressius lib. 2. de peccat. meritis &c. cap. 26. Sanctificatio Cathecumeni, si non fuerit baptizatus, si non valens ad intrandum regnum celorum. Ergo.

³⁴⁰ Relp. 1. hinc sequi, ne in casu quidem necessitatis salvum fore Cathecumenum vi perfecta caritatis, quod vel ipsi Bajo adversatur, ut patet ex propositione ejus 68.

³⁴¹ Relp. 2. neg. min. que ex neutrto textu sequitur. Non ex priori; ubi Cathecumenum seu hereticis baptizato, seu Catholicis ad Baptismum sicut accedenti praeponit quidem Augustinus; sed an Cathecumenum ille vi caritatis sua justitiam obtineretur, vel non, minime expedie. Non ex posteriori, ubi non agitur de interna sanctificatione, sed de exteriori, nempe Crucis signo, impositione manum, salis degustatione, aliquipce ceremoniis, quibus ad Baptismum preparabantur, & quasi sanctificabantur Cathecumeni: atque merito ait S. Doctor, hujusmodi umbraticam sanctificationem nihil ipsi profutaram, nisi ad Baptismum accendant. Quamquam & si de interna sanctitate loqueretur Augustinus, jure diceret eam inutiliter fore, seu potius fictitiam, si Cathecumenos ex gravi negligencia, vel ex contemptu Sacramentum non perciperet.

³⁴² Inst. 2. qui Cathecumeni caritatem comparat cum caritate Cornelii Centurionis, & hunc caritatem sua, tametsi perfecta, non justificatum sufficere docet, ille supponit caritatem stora cum peccato, utque ad tempus Baptismi. Atqui Augustinus comparat .: Sic enim loquitur lib. 1. de diversis questionib. ad Simplicianum q. 2. num. 2. In quibusdam tanta est gratis fides, quam non sufficit ad obtainendum regnum Celorum, scit in Cathecumenis, hec

in ipso Cornelio, antequam Sacramentorum participatione incorporaretur Ecclesia. In quibusdam vero tanta est, ut jam Corpori Christi & sancto Dei templo depunatur .: Fium ergo inchoationes quadam fidei, conceptionibus similes: non tamē solūm concepi, sed etiam nasci opus est, ut ad vitam permaneatur aeternam. Ergo.

Relp. 1. variare Patrum sententias de justitia Cornelii, antequam fidei mysteria a Petro edocueret. Alii eam in via gratiae, sed nequum in gratia fuisse existimant: Ita Chrysostomus, Occumenius, Basilius in Regulis breviorib. Reg. 224. Favet praeceps objectum locum, id Augustini lib. de præd. SS. cap. 7. n. 12. si posset Cornelius sive fide Christi favere, nos ad eum adiscandamus mitteretur architectus Apostolus Petrus. Alii hominem, qui A.D. 10. dicitur religiosus, timens Domum, faciens elemosynas multas, & deprecans Deum semper, peccata & demonis mancipium fuisse libi in animum inducere non possunt, cumque pro jufo habent: Ita S. Gregorius Hom. 9. & 19. Beda, Albertus, Bonavent. Thom. 3. p. q. 69. art. 4. ad 2. & favit Hieron. in cap. 5. Ep. ad Gal. Cum ergo incurrat sit utri adhaerent sententia Augustinus, forsanque diversis temporibus utramque tenuerit, vix certo solvi potest difficultas ex ejus textu petita. Unde

Relp. 2. neg. min. nihil enim est in objecto Augustini textu unde colligi possit ejusdem iudicio Cornelium ante adventum Petri perfecta donatum fuisse caritatem. Immo in eo, ut in iis plerique qui Cathecumeni fieri incipiunt, quasdam tantum fidei inchoationes conceptionibus similes admittere videatur. Ez porro ad justitiam disponunt, sed non sufficiunt. Videatur quidem Augustinus illas fidei inchoationes in Cornelio continuare ulque ad tempus, quo ipse per Sacramentorum participationem Ecclesie incorporatus est: verum ad participatione in voto proximo intelligendum est, ne Augustinus & Scriptura Act. 10. 44. & finet in textu mox citando palam contradicat.

Quod si cum doctis. Turnelyo dicere malis, & Cornelium & Cathecumenos eidem Cornelio parer, vera caritatem preuidos supponi ab Augustino; dicendum erit utroque ad hanc caritatem disponi per quasdam fidei inchoationes; at ea jam in corde radicata hominem nihilominus egere Baptismo, quem si contra Christi mandatum aspernatur, a gratia, libi illa conditione implendi hujusc mandati concessa, excidit. Si Cornelius, ait S. Doctor Lib. 4. de Bapt. Cap. 21. etiam Spiritu Sancto jam accepto, baptizari inquisit, contempti tanti Sacramenti reus fieret. Similia tradidit Augustinus ibid. Cap. 22. & Lib. 3. qq. in Levitic. q. 84.

Ego quidem primæ solutioni adhæcerem: cum enim in textu mox citato docet Augustinus Cornelium Spiritu Sancto plenum fuisse, quando ad Baptismum accessit, loquitur de plenitudine post adventum Petri collata Act. 10. 44. Quarimus porro nos an ante illud tempus caritatem habuerit Cornelius una cum peccato mortali. Esto autem docuerit Augustinus Cornelium in peccato fuisse ulque ad Petri adventum, &, qua adventum hunc proxime fecuta est, Spiritus Sancti descensionem: ut probari nequit ex eodem Augustino Cornelium haecenus perfectam caritatem cum statu peccati conjuxisse; prout tueri debent Etsii sequentes, quid probare velint.

Inst. 3. Ex Augustino; caritas nihil aliud est quam bona voluntas. Quasi si vero, ait S. Doctor Lib. de Gr. Chr. c. 21. & alibi passim, aliud sit bona Turnely Thol. Moral. Tom. VI. O 2 85-

voluntas, quam caritas, quam Scriptura nobis esse clamat ex Deo, & a Patri datam, ut filii eius essemus. Atqui tam in Catechumenis quam in Penitentibus state potest bona voluntas cum peccato mortali. Hinc Luc. 2. 14. promittitur pax seu iustificatio bonis bonae voluntatis, qui prohinc ex hac sua bona voluntate needum iustificari erant.

- 347 Resp. dist. maj. Caritas est bona voluntas plena, efficax, perfecta, C. eti quavis bona voluntas. Subd. Caritas latius sumpta, pro qualibet pio in Deum affectu, C. caritas simpliciter dicta, de qua in objecto loco differit Augustinus. N. Parizer dicit min. state potest bona voluntas quadam cum peccato mortali, C. voluntas perfecta, &c. N. itaque si loquatur Augustinus de illa caritate qua est plenitudo Legis, queque nemini nisi justo inesse potest, indubie constitabit bonum illam voluntatem, quam caritati synonimam facit, neutiquam cum mortali peccato compati posse. Atqui dubio procul loquitur S. Doctor de caritate qua est ipsa Legis plenitudo, &c. Nimurum de ea caritatis specie loquitur, que virtus est, quam qui habet, ex Deo natus est, & ideo non peccat; que radix est bonorum; qua sit homo arbor bona: istud autem caritatis genus, quis vel cum quacumque bona voluntate confundere ausit, vel in peccatoribus reperiri contendat?

Hinc ruit objectio et Luc. 2. contorte petita. Vel enim bona voluntatis ad Deum referuntur, vel ad homines. Si I. sensus est; Pax fit hominibus, quibus Deus tam impensis bene-vult, ut suum ad eos Filium mittere dignatus sit. Si 2. sensus est; Pax fit hominibus, qui missum Redemptorem grato & docili corde sufficiunt. Neutro autem sensu bona voluntatis perfectam in homine caritatem supponit.

- 348 Objic. 5. Augustinus Epist. 228. alias 180. ad Honoratum loquens de populo Sacramenta flagitante tempore irruptionis hostilium, si Ministri debent, inquit, quantum exitum sequitur eos, qui de isto seculo, vel non re-generati exenti, vel ligati. Atqui, ait Eustius, deploratio haec non videtur locum habere, si etiam extra necessitatibus calum ordinarie sufficit votum Sacramenti. Ergo.

349 Resp. 1. argumentum hoc male proponi ab Eustio. Is enim fatetur contritionem perfectam sine Sacramento actu percepto sufficere in casu necessitatis. Atqui de illo necessitatibus casu loquitur Augustinus: de casu nimurum, que Pastores perfectionis metu creditas sibi oves, aufugiendo, dereliquerunt.

350 Resp. 2. neg. min. qua Eustio, si cuiquam, falsa videri deber. Fatetur enim ille ibid. §. 3. ad 8. contritionem perfectam adeo raram esse in Penitentibus, ut pauci admodum ad hunc gradum perveniant. Atqui ubi pauci admodum ex contritione perfecta iustificari possunt, magna est utique & summa necessitas Sacramentorum, que defecit hunc supplex. Ergo jure culpantium Pastores, qui perfectionis tempore ovi-bus suis defunt: quantum enim inde sequitur exitium.

Hinc solvitur quod obicit idem Eustius, videlicet in opinione nostra sententiam Petri non procedere sententiam Celi, fecus ac doceat S. Bernardus. Ut enim id apposite dixerit mellifluius Pater, haud necesse est ut perfecta contrito numquam extra Sacramentum reconciliari; aliqui enim ne in extraordinariis quidem Eustii casibus reconciliari: sed suffi-

cit

cit ut raro reconciliari, quia rara est, & non reconciliari nisi cum voto sententiae Petri.

Objic. 6. cum eodem: Tridentina Synodus sess. 13. cap. 7. & Can. 11. statuit atque declarat, illos quo consciencia peccati mortalis gravat, QUANTUMCUMQUE ETIAM SE CONTRITO EXISTENTI, habita copia Confessoris, necessario premitendum esse confessionem sacramentalem, ne Eucharistia indigne, atque ideo in mortem sumatur. Atqui si pericula contrito ordinarie reconciliaret, nihil esset ei timendum, qui magnum contritionis dolorem sentiens, absque prævia confessione, non tamquam sine voto epus, ad Eucharistiam accederet.

Resp. neg. min. tum quia contrito perfecta esti ordinarie immo semper 352 reconciliari, non est ordinaria, sed, iuxta Eustium, rarissima; saepque in iis minima est, qui maximam sibi inesse confidunt; tum quia timere est ut verum habeat confessio[n]is votum, qui, cum hic & nunc facile posset, confiteri non vult; tum quia sub imaginaria contritionis praetextu ipsi etiam recidivi facili operari, non semel, sed plures auderent.

Int. Idem Concilium sess. 6. cap. 6. inter alias baptizandorum dif. 353 positiones haec requirit, ut Deum tamquam omnis iustitiae fontem diligere incipiant. Unde sic: Dilectio Dei tamquam fontis iustitiae est perfecta caritas. Atqui tamen caritas illa non iustificat. Neque enim ad Baptismum requirit sancta Synodus dispositio[m], qua homo ante Baptismum iustificetur. Ergo.

Resp. neg. maj. Quid porro per hanc Dei dilectionem intelligat ant 354 intelligi patiatur sacra Synodus, infra expendere conabimur.

Jam monimus in Tra[ct]o de Baptismo, ubi questionem hanc suse factis versavimus, vixi fuisse Gregorio Nazianzen. & Proþero, neminem extra calum Martyrii sine Baptismo in re salutem consequi. At monimus simul opinionem hanc, que ceterum Eustio ipsi adversatur, ab Ecclesia non admitti.

SECTIO TERTIA.

An perfecta Contrito ad Penitentia Sacramentum necessaria sit.

Scribit Morinus Lib. 9. de Penit. cap. XI. n. 8. Theologos plurimos doctrinam de contritione confessioni necessario prævia, ante Tridentinum fuisse amplexos; nec post Tridentinum desuisse viros graves & celebres, qui eandem doctrinam tenerint. Utrinque classis Scriptorum longam seriem tenuit Author Libri em Titulus: *De la Contrition nécessaire pour obtenir la remission des pechés dans le Sacrement de la Pénitence*, Lovani 1676. Quod & ex parte præstit Joannes Launois in Opusculo de mente Concilii Tridentini circa contritionem & attritionem. cap. 2. & 3. post utrumque Witstadius q. 4. art. 5. sec. 1. Horum quidem aliquot suas in partes attractare tentavit Franciscus Pinthereau Lib. de attritionis sufficientia, Parisis 1654. Quo successum superfluum fuérit indagare: jam enim quoad præfens Capitul fedata videtur Theologorum dissidia: atque utinam & in aliis que, aliquando tandem conquefecant! Sit

CONCLUSIO. Contrito perfecta non est conditio ad Sacramentum Penitentia necessario prærequisita.

- 355 Prob. 1. Contritio perfecta semper justificans etiam extra Sacramentum, ut probavimus fact. præced. Atqui contritio per se justificans, non est conditio ad Sacramentum Pœnitentia prærequisita. 1. Quia Ecclesia veram a Christo recepit potestatem dimitendi peccata, non autem tantum declarandi ea esse dimisiva, ut probavimus cap. 2. a. 3. Atqui si ad Pœnitentiam prærequiratur contritio justificans, Ecclesia vere non dimitteret peccata, sed jam dimisiva declararet. 2. Quia penitentia eo Sacramentum mortuorum dicitur, quod per se instituta sit ad suscitandos homines a morte peccati. Atqui id nec præstaret, nec præstare posset, si temper homines invenirent iam a peccati morte per contritionem suscitatos.
- 356 Nec illi quod reponant, in hac etiam opinione suam servari virtutem Sacramento, cum quia contritio non reconciliat hominem sine Sacramento votu quod in ea includitur; cum quia Sacramentum & gratiam adauger, & penam peccatis debitam relaxat.
- 357 Neutrū enim faciat. Non 1. cum quia, ut solide observat Tournelys, præcipua huiusce Sacramenti vis iuxta Tridentinum posita est in verbis formæ; hac autem in hypothesi quam impugnamus, nihil operabitur quantum ad Pœnitentis reconciliationem; cum quia contritio, enī in nova Lege votum Sacramenti includere debet, non tamen vi propria Sacramenti, & virtute clavium, sed tantum ex opere operantis, justificat; prout in antiqua Lege ante Sacramenti hujus institutionem. Unde sequitur peccatum, iuxta adversarios, nunquam dimitti per claves & ex opere operato; quod Ecclesia doctrina repugnat. Quapropter & merito sacra Facultas Parisiensis opinionem ilam uti Sacramenti Pœnitentia immunitivam reprobat. De quo statim.
- 358 Non 2. licet enim opinio quam impugnamus, a Pseudoreformatorum errore non parum distet, prout, nec agre agnoscimus citat. art. 3. haud tamen totam Ecclesiam Catholice doctrinam spirat & reddit. Juxta hanc enim non in eo tantum sita est vis Pœnitentia, ut iam vivente vita donet liberier, sed ut mortuum suscitat; neque ut temporalem penam dimittat, quem in scropum primario instituta non est, sed ut culpam auferendo, aeternae que ipsi debebatur peccata reatum commutat in temporalē.
- 359 Prob. 2. ex Trid. quod fess. 14. cap. 4. declarat contingere aliquando contritionem esse caritate perfectam, & hominem Deo reconciliare priusquam Sacramentum Pœnitentia ait suscipiatu. Unde sic: Dispositio ad Sacramentum necessaria, non aliquando tantum, sed ordinarie, sed semper reperi debet. Atqui ex Trid. non semper, sed aliquando tantum continuit ut contritio sit caritate perfecta. Ergo contritio non est ordinaria ad Sacramentum Pœnitentia dispositio.
- 360 Confirm. Facillor est in nova Lege, quantum ad contritionem attinet, peccatorum remissio, quam fuerit in antiqua; licet alioquin multam invetare difficultatem ex parte confessionis. Atqui nihilo facilior esset, si perfecta nunc, ut olim, prærequereretur contritio. Minor patet. Major, qua plures abutuntur, sensu nostro traditur a Catechismo Romano part. 2. n. 46. ubi hoc: Quoniam pauci admodum ad hunc perfectam contritionis gradum pervenient, sicut etiam in a pacifissimis hac via peccatorum veniam speranda esset. Quare neesse fuit ut clementissimus Dominus FACILLOR

RATIONE communis omnibus saluti propiceret; quod quidem admirabili consilio effect. cum claves regni Celorum Ecclesia tradidit.

Prob. 3. ex Catechismo vulgari Italiæ, in citata jam Appendice ad 361 Concilium Romanum Benedicti XIII. ubi sic habetur pag. 404. Il sentimento oggi commune è, che il dolore, o contritione perfetta è buona, ma non necessaria per la confessione; bastando il dolore imperfetto, cioè l'attritione, &c. id est, Fert hodie communis sententia, bonam quidem esse, at minime necessariam in confessione contritionem perfectam; sed sufficere dolorum imperfectum, attritionem videlicet, &c.

Prob. 4. auctoritate Cleri Gallicani in generalibus Comitiis an. 1700, 362 ubi duo ex sancta Synodo Trid. doceri vult & moneti, primum, ne quis patet in utroque Baptismi & Pœnitentia Sacramento requiri, ut praeterea contritionem illam qui sit caritate perfecta, & que cum voto Sacramenti antequam actu suscipiatur, hominem Deo reconciliat. Alterum, &c. His accedit censura. Facultatis Parisiensis in Seguenoti thesisi nostra adversari; de qua supra pag. 180.

Duo hic objiciuntur præter ea que cit. art. 3. solvimus; primum, quod 363 nemo cor vero contritum & humiliatum habet nisi in caritate. Porro qui caritatem habet, dignus est vita: nemo autem vita simul & morte dignus esse potest; ita Magister apud Etiam in 4. dist. 14. §. 4. Secundum, quod ea etiam opinio, que perfectam in Pœnitentia contritionem requirit, totam Sacramento vim suam conservat; quia qui ad Sacramentum accessit tantum attritus, vis ejusdem adeo immutatur, ut contritus evadat: ita ut attritus sit dispositio ad contritionem.

De priori difficultate dicemus art. seq. Posterior tota ludit in ambiguo. 364 Nimirum vel mutatio illa hominis de attrito in contritum sit virtute. Sacramenti actu & formaliter percipi: vel tempore aut saltem natura præcedit actualem illius susceptionem. Si 1. mutatio illa efficiat ei Sacramenti, non autem dispositio ad ipsum prærequisitum ideoque prodebet Sacramentum ei etiamque ad ipsum sine perfecta contritione accerit. Si 2. remaneat tota difficultas, nimirum Pœnitentia semper ante justificari, quam a Sacerdote absolvatur, proinde solutionem mere esse declarativam. Ceterum, dixit quidem Trid. Synodus attritionem disponere ad gratiam in Sacramento percipiendum, non vero dixit cam disponere ad contritionem.

SECTIO QUARTA.

An & quale Sacramenti vobis ad perfectam Contritionem requiratur.

VOTUM nihil aliud est quam desiderium, voluntas, propositum recipiendi suo tempore Sacramenti.

Votum duplex, formale aliud seu explicitum, quod rei cognitionem 365 supponit, & expressam ejus voluntatem importat. Aliud implicitem & generale, quo quis vult, rem non quidem in se, seu quia hanc ignorat, seu quia ad ipsam non attendit; sed in alio, quod vere & perfecte velle non potest, nisi necessaria ejus confectoria velit. Jam queritur, an, & quomodo votum Sacramenti Pœnitentia, seu confessionis necessarium sit, ut quis veram & perfectam contritionem habere censeatur. Sit

CONCLUSIO. Votum Sacramenti Poenitentie ad perfectam contritionem requiritur.

366 Prob. 1. pars: Ad perfectam contritionem requiritur propositum ex omnia implendi sine quibus stare non potest peccatoris justificatio. At qui positis rebus ut sunt, stare non potest justificatio peccatoris sine Sacramento Poenitentie. Quia et si peccatorum remissionem actu & de facto obtinet, ut peccata sua clavibus subficiat. Atque hinc Tridentinum cito toties Cap. 4. Sess. 14. docet, reconciliationem, qua a contritione oritur, ipsi contritioni, sine Sacramenti voto quod in illa includitur, non esse ad scribendum.

367 Objic. Ex dictis supra, peccata semel dimissa non reviviscunt. At qui reviviscerent in hypothesi nostra.

368 Resp. neg. min. nam definitus equidem juxta nos justificatio peccatoris, cum debito tempore legem sibi impositam non adimpler. Sed non reviviscere peccata per contritionem expuncta: unde sibi defecit ea clavibus subficiendi, non quia remaneant, sed quia sic a Christo constitutum est. Vi autem clavum quodammodo completer & sigillatur coram condorario.

369 An autem votum illud formale esse debeat, an sufficiat implicitum, ambiguum Theologi. Pro explicito certat Tournelyus, siquidem de iis sermo sit, quibus lex Baptismi & Poenitentie promulgata est. Rationes ejus ex sunt, 1. quod Tridentinum de contritione loquens, distincte loquitur de Sacramenti voto quod in eadem contritione includitur. Atqui superfluum fuisset tam distincte loqui de Sacramenti voto, si sufficeret virtuale & implicitum: cum certo confiteret hocce impliciti voti genus in contritione semper reperiari; qua nisi facta est, omnium Dei mandatorum observantiam sibi indubie, falso generaliter, proponit.

370 2. Quia votum mediū ad falcem ex ordinatione divina absolute necessarium, debet diversum esse a voto rei ex precepto tantum necessarium, Eucharistia puta vel Extrema Unctionis respectu moribundi. Atqui rei ex precepto tantum necessitate votum ad minus debet esse implicitum: Ergo votum Poenitentie debet esse explicitum. Alioquin non magis necessarium esset Baptismi vel Poenitentie votum, quam alterius cuiuscumque mandati Christi.

Ratio est, pergit vir clarissimus, quia cum Sacramentum re perceptum necessarium est necessitate mediū, votum illius, Deo ita indulgentia, supplet in necessitate casu vices Sacramenti. Ergo Sacramenti hijs votum specialius esse debet quam votum observandi cetera Dei mandata. Cura autem votum huc observandi debet esse implicitum, consequens est ut illud de quo loquimur, formale sit & explicitum.

371 Contrarium supponit Suares dis^p. 4. sect. 3. n. 2. At, saltē quantum detegere potuerit, non probat, forte quia indubium crediderit. Eaque opinio nihil fundatoriū appetit. 1. Enim nec ipse, quantum opinor, Tournelyus damnavit hominem, qui, pene ut Jonas, & mari medio in quod demersus est, præstantem elicit contritionis actum, omisso voto confessionis, quam videt impossibilem. 2. Nec, opinor, justificationem illius, qui dolore tacitus profundissimo, centies repetet istud Publicani: *Deus propitius es*, &c. suspen-

suspendet donec es addiderit: *Confitebor quam primū*; Ident de iis dicendum, qui detelandis peccatis acriter intenti, de Sacramento non cogitant. 3. Actio humana in genere suo essentialiter completa effectum suum statim parere debet, nisi prava quapiam circumstantia vitetur. At qui contrito ante votum Sacramenti essentialiter completa est in genere suo; cum juxta Theologos plerosque in solo peccati dolore: vel ad summum in dolore & odio consistat. Aliunde vero nulla prava vitatur circumstantia in eo qui confessionis voluntatem ex inadvertencia invincibili omisit. 4. Magis necessarium est in contritione propositum non peccandi de cetero, quam comittendi: prius enim ex natura rei requiritur; unde & in antiqua Legi necessarium fuit; posterior vero ex positiva tantum Christi institutione necessarium est. Atqui ad contritionem sufficit propositum virtutis non peccandi de cetero. Ergo a fortiori & virtuale sacramenti propositum.

Nec multum movent qua supra in contrarium objecta sunt.

Non 1. quod contra pro nobis facit. Non enim dicit sacra Synodus. 372 ad contritionem requiri formale Sacramenti votum, sed votum illud in contritione includi. Ergo quipuis actum contritionis elicet, eo ipso Sacramenti votum sufficieret elicere. Concilium in sua contritionis definitione, vel potius descriptione dicitur etiam exprimit propositum non peccandi de cetero, quod tamen implicitum esse sufficit.

Non 2. quod ex falso necessarii definitione nascitur. Nempe, juxta Pol. manum qui definite noverat, necessarium necessitate mediū est illud, quo 373 etiam inculpabiliter omisito, finis obtineri non potest: hujusmodi sunt, cum Baptismi vel Martirij respectu infantis; tum contrito respectu adulti graviter rei: is enim si a criminis recens infantria, defectu contritionis, licet jam ejus incapax sit, salutem aequi non potest. Sublamo: Atqui omilio inculpabiliter Poenitentie Sacramento potest obtineri salus. Ergo, &c.

Haud tamen nego, Poenitentie votum principia quadam ratione esse necessarium. Unde entundit magis non solum ut habeatur, sed etiam ne ab eo praescindatur. Qui enim illud, sicut & propositum non peccandi, sciens & volens excluderet, immo & eliceret negligenter, pessime consuleret saluti fuz. Verum id non agitur, sed utrum reconciliationis expressum, qui peccatum ex summo Dei amore detestatus, de confessionis voto non cogitat.

Sed de his fatis jam & ultra: Sic enim Christianorum quique a pueris didicunt, contritionis actum a Sacramenti voto finire, ut nemo hic unquam aberet.

ARTICULUS TERTIUS.

De Attritione.

ATTIRATIO, ut ex dictis consequitur, est proprii peccati detestatio, & dolor ex supernaturali motivo, ei tamen inferiori quod contritionem perficit, conceptus, cum proposito non peccandi de cetero, & spe ac petitione venia. Motivum illud a caritatis motivo diversum, eidemque inferior, vel est peccati turpido, vel gehennæ & peinarum metus, vel amor virtutis, beatitudinis aeternæ, &c.

De attritione queruntur duo potissimum, 1. an bona sit & utilis; atque istud

<sup>7. Vid.
Gone
disp. 7.
8. 4.
Sacram.
disp. 4.
Ibid. 1.</sup>

<sup>Gone
ibid. n.</sup>

374

istud pertinet ad dogma. 2. An sola sufficiat in sacramento Poenitentia: atque hoc pertinet ad clamoros, si quis usquam extiterit, Scholæ disceptationem. De utroque dicendum.

SECTIO PRIMA.

Vtrum Attrito ex gehenna & pœnarum metu bona sit & honesta.

- 373 **E**T si attrito, juxta Tridentinum, ex turpitudine peccati, aut & ex gehenna metu concipitur, de eo tamen turpitudinis mortuo parum disponunt Theologi; sed ad summum animadverturn, 1. eo nomine non intelligi illam solum considerationem, qua quis peccatum abjecit, quia ex ipso quamdam in hominum opinione infamiam contrahit; 2. Nec cum dimitatax voluntatis motum, quo quis peccatum dereliquerit, prout rectificatione naturai repugnat. 3. Proinde ad attritionem, qualis a Tridentino describitur, requiri ut Poenitens peccati feditatione detinetur, prout hec ratione seu divina voluntati per fidem apprehensione adversatur, vel ad Deum aliquo modo pertinet. Scilicet enim omnia vera & salutaris Poenitentia debet esse aliqua perfecta vel imperfecta ad Deum conversione & atervio a peccato: sicut peccatum aliqua fuit conversio ad creatorum, & atervio a Deo. Quemadmodum igitur peccator ad creaturam convertitur, propter aliquam perfectionem, seu veram, seu potius imaginariam: sic Poenitens ad Deum converti debet propter aliquam ejus perfectionem; puta vel quia Superior sit, cui ostemporari equum est; vel Legislator supremus, cuius auctoritas per peccatum & peccatorem vilipenditur, &c. Hinc alias inter proscripta est an. 1700, a Gallicano Clero propositio istacea: *Attrito ex gehenna metu sufficit etiam finis illa Dei dilectione, finis ullo ad Deum offendit respectu, quia talis honesta & supernatura sit, sub hac censura: Hac proposito, quia a dispositionibus necessariis ad absolutionem excluditur qualibet ad Deum offendit respectu, temeraria est, scandala, pernicioſa & in heresim induens.*

Potissimum igitur hujuscemodi articuli difficultas circa attritionem ex gehenna metu conceptam versatur: quam ut pro modulo solvamus, videamus in primis quid & quorūp sit timor.

- 376 **T**imor in genere definitur, Motus animi malū aliquod imminens refugientis. Timoris species quatuor enumerantur a S. Thoma 2.2. q. 19. ar. 2. nimirum timor vel est mundanus, vel servilis, vel filialis, vel qui inter utrumque medius est initialis.

- 377 **T**imor mundanus ille est, ait Angelicus Doctor, quo quis sic malum timeret, ut recedat a Deo, seu quo quis Deum offendit, ne temporale malum sibi aliquoī a creaturis inferendum incurrit: prout ii faciebant, qui Joan. 12. 42. propter Pharisæos Christum non confitebantur, ut a Synagoga non sacerdarentur. Prout & fecit Petrus, cum Christum negavit. De ito metus genero non agitur in presenti: hunc certe reprobat Scriptura Matth. 10. 28. ubi: *Nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere. Et Iſai. 51. Quis tu ut timeres ab homine mortalī?*

- 378 **T**imor servilis ille est, quo quis peccatum fugit, quia fervorum more pœnam peccato preparatam veretur. Id autem cum dupliciter fieri possit:

duplex distinguitur timor servilis: alter simpliciter servilis, seu ut loquantur nonnulli, servilis absque servilitate: alter serviliter servilis; seu servilis cum servilitate. Servilitas enim non pertinet ad speciem timoris servilis, sicut nec informitas ad speciem fidei informis, ait S. Thomas ibid. art. 4. unde vitium est timoris, non ipsius timoris.

Timor serviliter servilis ille est quo quis abstinet quidem exterius a peccato, quia pœnam metuit, sed ita est saltē implicite affectus, ut si abfuerit pena, illud committeret.

Timor simpliciter servilis ille est, quo quis abstinet quidem a peccato tamquam inducitio penæ, sed sine affectu illius committendi, si hac abfuerit; vel saltē abstractus ab eo quod ageret, si pena peccatoribus non esset intentata. Si quisque, ait S. Thomas eadem q. 19. a. 2. converteretur ad Deum & ei inheret proprie timorem penæ, erit timor servilis.

Timor filialis ille est quo quis culpm timet, non ut inducitivum penæ, fed ut Dei, Patri optimi, offensivum: nam filiorum est timore offenſam patris; ait ibid. Angelicus.

Timor initialis, qui est medius inter utrumque timorem, is est quo quis peccatum fugit, tum quia inducitivum penæ, tum quia offensivum Dei: ita tamen ut, juxta S. Thomam ibid. ad 4. secundario pœnam, primo autem offensam timeat.

Quælio hic nulla est de timore filiali aut etiam initiali. Quamvis enim Lutherus in assertione art. 6. doceunt illud omnes esse peccatum, quod sit ad hominem nondum justificato; at non id constanter docuit. Aliunde vero non est quod errori huic, cuius principia alibi & plures excusimus, debellando in præfato immoratur: cum præfertim servilis metus bonitatem vindicata, a fortiori vindicetur bonitas metus initialis. Certe, ut docet ibid. S. Thomas a. 8. timor initialis & filialis non differunt nisi secundum perfectionem caritatis: quis porro actum ex caritate needum perfecta elicium neget bonum esse & laudabilem?

Neque etiam quælio est de timore serviliter servili, qui peccandi voluntatem non excludit. Ut enim reus est adulterii, qui ab eodem non abstinet, nisi quia mariti futuron metuit; sic & qui ita affectus est, ut illud committeret, si nulla a Deo pena plecteretur.

Sed neque etiam quælio est an gehenna timor penes substantiam & ratione officii bonus sit: cum enim per eum timeat homo id quod vere timendum est, non est quod haec ex parte culpari possit.

Summa itaque lis in eo est, an timor servilis quo quis abstinet a peccato ex gehenna metu, quem ad Deum properet le dilectum non refert, vel in le malus sit & inordinatus, vel saltē verum includat peccatum omissionis, quatenus ad Deum ex caritate dilectum non refertur. De hoc antem non una est omnium sententia. Janfeiani enim timorem servilem vitiosum esse contendunt, non quidem penes substantiam, sed deficiens finis, quem quādū ad ipsō caritatis fine diversus est, semper pro virtute habent. Ne autem id siidem perperam imponere credamur, hanc facti questionem ante questionem juris expendemus. Sit igitur

C O N C L U S I O I. Actus timoris sine caritate saltē initiali propriæ dicta cicitus, neque supernaturalis est, neque sine peccato elicetur, juxta Janfeianum, Quesenlium, & utriusque Discipulos.

Pag.
236.
Ecrit.
Paris.

381 Prob. 1. ex luculentis ea de re JanSenii & aliorum textibus. Et quidem 1. JanSenius Lib. 5. de Gr. cap. 26. sic vel a titulo prefatur: *Ubiens ostendit ex Augustino, timorem pene, & opus ex isto timore factum, non esse ex gratia Christi, sed natura viribus supposita fide.* Et illico sub initium Capitis: *Timor pene limites naturalis providentia quantum ad substantiam non excedit; cuiusmodi gratiam etiam Pelagiiani multis modis agnoverunt. Ex quo fit ut Augustinus iis qui ex timore operantur, gratiam disertis verbis dari neget.*

Capitis 27. is est titulus: *Ex puro timore pene non potest ita fugi peccatum, ut nullum aliunde peccatum incuratur.* Et in texto Capitis: *Doloris Scholastici plerique docent, omnino nos pols in aliquo actu ex solo timore pene omne peccatum fugere ac defugi.* Sed omnino statuendum est impossibile, ut ille qui in peccandi proposito constitutus est, sola pene formidine ita mutet voluntatem, peccatumque defeletur ut non peccet.

Ibid. Cap. 18. circa finem post relatum & pessime intellectum Augustini textum: *Ecce, inquit, perspicue assertum, quod ille qui non concupiscit rem proximi, non solum timore hominum, sed etiam timore Dei, revera adhuc concupiscit rem proximi sui.* quod iste nefarius ac sceleratus, ac latronibus patitur, qui cum nequissimam baveant voluntatem, timore compresi nihil exterius nacent. Et Cap. 30. *Timor eum, qui continet manum, non animum, qui eodem modo ac si non timeret, peccato dicui affixus manet.*

2. Idem astruunt damnata Quenelli propositiones a 6. usque ad 63^{am}. 62^a, que illdem prope verbis a JanSenio de prompta est, sic habet: *Timor non nisi manum cobitet: cor autem tandem peccato addicetur, quandiu ab amore justitiae non ducitur.* 62^a. *Qui a malo non abstinet, nisi timore pene, illud committit in corde suo, & jam est reus coram Deo.* 63^a. *Timor servilis, nisi sibi representat Deum, nisi ut Dominum durum, imperiosum, injustum, intratrabilem.*

3. Idem nec minus evidenter docet Scriptor Operis male inscripti: Réponse au premier avertissement de M. l'Évêque de Soissons. Isquippe, postquam pro faciōnis more, timorem dixit bonum esse & salutarem: ita ut adverbarium suum, quasi qui bonitatem hanc neget, Lutheranum reuafaciat, sic loquitur Tom. I. part. 2. Cap. 6. n. 18. *Dans les propositions du P. Q. il n'est pas question de la crainte seule, par consequent d'une crainte sans amour.* Il y est parlé d'une crainte toute judeïque: d'un sentiment de crainte qui rend un homme semblable aux bêtes. Il est donc certain que le P. Q. ne parle point de la crainte en général; mais seulement de la crainte servile & naturelle; de cette crainte, Mgr. que vous osez appeler mauvaise; ce que le P. Q. n'a jamais ni dit, ni pensé. Hac secum conciliabit qui volet: quomodo enim bonus erit timor, qui hominem facit bellus insipientibus similem?

Idem n. 19. *Quoique la crainte naturelle soit toujours defectuosa à raison du défaut d'un bon motif & d'une bonne fin; elle est quelquefois bonne à raison du devoir, quand on craint ce qu'on doit craindre.*

Num. 23. *Une crainte purement servile, qui servit sans amour, pourroit être appellée un don de Dieu, & complice entre les grâces extérieures de providence, que Dieu nous accorde par notre Seigneur Jésus-Christ.*

Et jam ab inicio n. 3. *Comme il n'y a en général que deux amours, on ne doit aussi distinguer en général que deux sortes de crainte.* Num. 4. *La crainte de perdre des biens temporels, & la crainte des peines de l'enfer étant l'une & l'autre*

l'autre sans amour, l'une & l'autre se rapportent à la crainte servile. Et n. 6. *Les Jésuites &c ont imaginé un milieu entre la crainte servile & la crainte filiale, sous la forme de crainte familière de l'enfer;* & ils sont proposer cette nouveauté par des Evêques.

Ex his omnibus sic argumentos pro prima parte. Ille timor mere naturalis est, qui ad gratiam Christi proprie dictam non pertinet; sed ex viribus naturae elicitor; qui naturalis providentia limites non excedit; qui est gratia mere Pelagiiana; qui idem ultimata debet ac timor naturalis, qui proinde propter defectum boni seu ultimi finis semper est virtus; qui denuo est amor distinctus caritate supernaturali, extra quam amor quilibet est mere naturalis. Atqui talis est timor servilis ex JanSenio, & Discipulis ejus. Ergo timor ille non est supernaturalis.

2. Aquis ex eodem timore elicitus semper est peccatum. Actus enim qui peccandi voluntatem semper includit; Actus, quem qui elicit, interius committit malum a quo exterius absinet, ita ut nefariis ac sceleratis latronibus patitur; Actus qui ad Deum non refertur, sed est ipse sui amor haren in creatura; Actus, quem qui elicit, Deum non alter reprezentat sibi quam ut Dominum durum & intratrabilem; Actus, inquam, humilmodi bonus esse non potest. Actus enim bonus moraliter non dicitur talis a substantia, sed porfitus a fine. Atqui talis est actus hominis ex timore sine caritate falso initiali operantis. Ergo,

Prob. 2. ex ipsis Baji JanSenii & utrinque Ascclarum principiis, inter **382** que primam sibi vindicant sedem ha propositiones. Prima, que est Baji 27. *Liberum arbitrium sine gratia Dei adiutorio non nisi ad peccandum valet.* Secunda, que est JanSenii Lib. 4. de statu naturae lapſa Cap. 8. *Ante gratiam proprie dictam non est liberum a peccato abstinebit.* Tertia, inter Quenellianas num. 39. *Voluntas, quam gratia (Liberatoris, ex propof. 38.) non prævenit, nihil habet vivum nisi ad se vulnerandum, est capax omnis mali, & incapax ad omne malum.* Quarta ibid. num. 40. *Sine gratia nihil amare possimus nisi ad nostram condemnationem.* Quinta ibid. rursus num. 44. *Non sunt nisi duo amores:* amor Dei, qui omnia agit propter Deum, quemque remunerat: (*& qui enim amor est caritatis, quia ex propof. 36. Deus non remunerat nisi caritatem;* & ex propof. 54. *Sola caritas Christiano modo facit actiones Christianas, per relationem ad Deum & f. c.*) *& amor quo nos ipsos ac mundum diligimus, qui quod ad Deum referendum est, non refert, & propter ipsum sit malus.*

Atque tantum hic principiis, plane impossibile est, ut qui agit ex timore simpliciter servili, destituto proinde caritate initiali, seu amore Dei propter se, in eo suo actu non peccet. Siquidem timor ille, juxta Quenellianos, mere est naturalis, non est a gratia Dei proprie dicta, & ex hypothesi expers est caritatis. Atqui actus hujusmodi sine peccato eligi non potest. Nimirum quatenus naturalis, est a libero arbitrio, quod se solo non nisi ad peccandum valet. Quatenus proficit a voluntate sine gratia, ad nihil quam ad eam vulnerandam inferire potest. Quatenus expers caritatis, ab eo amore procedit, quo nos ipsos ac mundum diligimus; quicquid cum ad Deum non referat qua ad ipsum referenda sunt, propterera sit malus. Ergo.

Obijc. JanSenius Lib. 5. Cap. 20. & 21. ac Quenellas passim, timorem **383** esse bonum & salutarem plenis faucibus cruciant. *Timor gebennae*, ait Jan-